

List za koristi delav-
skega ljudstva. Delav-
ci so opravičeni do
vsega kar producirajo.
—
This paper is devoted
to the interests of the
working class. Work-
ers are entitled to all
what they produce.

PROLETARIE

Entered as second-class matter, Dec. 6, 1907, at the post office
at Chicago Ill., under the Act of Congress of March 3rd, 1879.

Office: 4006 W. 31. Str., Chicago, Ill.

"Delavci vseh dežela, združite se!"

PAZITE!

na številko v oklepaju-
ki se nahaja poleg va-
šega naslova, prileplje-
nega spodaj ali
na ovitku, Ako (331)
je številka
tedaj vam s prihodnje
številko našega lista po-
tebe naročnina. Prosi-
mo, ponovite je takoj.

Štev. (No.) 330.

Chicago, Ill., 6. januarja (January) 1914.

Leto (Vol.) IX.

Splošni štrajk unijskih rudarjev

**Rudarji v železnem okrožju za stavko v simpatičnem boju s svojimi brati v bakrenem okrožju, ako vlada ne upogne magnatov bakra. Posredovanje vladnega zastopnika zopet brez vspeha. Kapitalisti nečejo priznati unije in rudarji ne odneha-
jo od svojih zahtev. Kongresna preiskava je nezogibna. Moyer v kratkem okreva, nakar pojde nazaj v Calumet. Pogreb kapitalističnih žrtv.**

Calumet, Mich., 5. jan. — John P. Densmore, zastopnik vladnega delavskega oddelka, kateri je že tretji vladni posredovalec v tem boju, je zdaj soto končal svoje delo brez vspeha. Predložil je rudniškimi družbam več načrtov za sporazum z unijskimi rudarji, toda oholi bossje so na povelje iz Bostona zavrgli vse. Magnatje bakra nečejo priznati zapadne rudarske zveze. Vodstvo zadnje je umaknilo formalno priznanje in zahteva le, da proti unijskim rudarjem ne sme biti nobene diskriminacije, to je da se rudarjem ne omeji pravo organiziranja. Magnatje bakra nečejo priznati niti tega, temveč pravijo, da organizacije ne sme biti. Štrajkarji so predložili vladnemu posredovalcu načrt za razsodišče, tako liberalen načrt, da bi ga marsikateri delodajalec v drugem kraju zagrabil z vsemi štirimi. Načrt se glasi, da predsednik Zed. držav imenuje razsodnike, katere sam hoče in da ni treba, da bi bil kateri unijski delavec razsodnik. Ali despotje arogantno odgovarjajo, da nimajo kaj arbitrirati ali razsojati. Rudniški carji so pred par dnevi bili zato, da se rudarjem pusti pravo do lokalne unije, katera bi bila neodvisna od vsake narodne organizacije. Ker pa rudarji vedo, da taka unija bi bila navaden humbug, so odklonili to reč. Štrajkarji torej hočejo vstrajati v nadaljnjem boju za svojo organizacijo. Na Novega leta dan so imeli stavkarji veliki shod, na katerem so se izrekli za McDonal-
dovo resolucijo glede kongresne preiskave in sklenili, da se borijo do konca. Edina pot je sedaj kongresna preiskava, katera ima spraviti na svetlo vso grdobno, vso kroupcijo, vso nepostavnost in vsa nasil-
stva in kršenja ustavnih pravic carjev bakra. Te preiskave se rud-
niški magnatje naravno boje in delajo na vse načine, da bi jo preprečili. Toda ne bo šlo. Bivši sodnik in sedaj glavni pravni zastopnik W. F. of M., Hilton, kateri se muči v Calumetu, je izjavil včeraj, da zapadna rudarska zveza bo vodila boj s pomočjo drugih narodnih organizacij magari če v zveze še eno leto, dokler ne zlomi samopaš-
ne moči tiranskih operatorjev v Copper Country.

Simpatični štrajk v železnem okrožju.

Marquette, Mich., 3. jan. — Rudarji v okrožju železnih rudnikov v Michiganu so sklenili danes, da pojdejo na štrajk, ako zvezna vlada takoj ne stori potrebne korakov v prid štrajkarjev v bakrenem okrožju. Rudarji tega okrožja, ki so tudi organizirani v Western Federation of Miners, so zborovali v Negaunee in v Ishpeming. Sprejeli so resolucijo, v kateri najprvo obsojajo kapitalistična nasilstva v Copper Country, nato pa zaključujejo:

"Ako zvezna vlada ne podeli pravice našim bratom v bakrenem okrožju, vstopili bomo v generalni štrajk, kar nas je organiziranih rudarjev."

John Mitchell, bivši predsednik združenih premarjarjev, je v soboto obiskal Moyera v bolnišnici St. Luke's tukaj v Chicagi in pretresala sta načrt za splošno stavko vseh unijskih rudarjev v Michiganu, ako bo vladno posredovanje zopet brez vspeha. Po sestanku z Moyerjem, katero je trajalo celo dopoldne, je Mitchell odšel v Lansing, Mich., kjer so bo drugi teden vršila konferenca izvršitvenega odbora Michigan State Federation of Labor.

Moyer se dobro počuti, toda zdravniki so mu prepovedali vsako potovanje najmanj za dva tedna. Predzadnji pondeljek je bil operiran, ko so mu vzele kroglo iz hrba. Zadnje soboto je prejel soodr. Moyer pismo od znanega zveznega senatorja Ashursta iz Arizone. Zadnji izraža Moyeru svoje simpatije in obenem se zgraža nad razbojniškimi napadali v Hancocku, Mich., ter obljublja, da bo delal z vsemi močmi za vladno preiskavo čim se snide kongres.

Tolovaji še vedno rogovilijo.

Calumet, Mich., 2. jan. — Citizens Alliance je včeraj zborovala v Hancocku in znova preklela rudarsko organizacijo. Manager Quincy rudnika, sivolasi stavec, je grozil, da bo zadel puško na ramo če se Moyer še povrne v Copper Country. Tudi drugi "alianski" tolovaji so odprto govorili, da bodo ubili Moyera in Mahoneya, ako prideta tamkaj. Podli bedaki! Ali mislijo, da bodo s tem uničili organizacijo, ako bi ubili enega ali drugega odbornika iste? Moyer ni Western Federation of Miners in če hočejo hlapci kapitalizma ubiti organizacijo, tedaj bi morali pobiti vse štrajkarje, ki tvorijo organizacijo. Preden pa do tega pride, se bodo tolovaji dobro premislili.

Calumetska organizacija marljivo zasleduje zločince in zločince, ki so povzročili strašni umor 72 oseb na božični večer. Na rokah je dovolj dokazov, da je prišel človek, ki je vpil "Ogenj!" od zunaj in da je imel gumb zloglasne "meščanske zveze", toda vsled danih okoli-
nosti je svedoval odvetnik unije Hilton, da se s temi dokazi še počaka. Izrek koronerjeve porote ne spremeni na stvari ničesar. Kdor je imel zločinski namen, je lahko dobil unijsko karto, pa če je član unije ali ne, da je prišel v dvorano. Štrajkarji imajo priče, ki pravijo, da je bilo v gostilni pod italijansko dvorano več deputitjev in obenem članov Citizens Alliance in eden teh je takoj po paniki pritekel v gostilno in dejal svojim tovarišem: "Za božjo voljo — molčite!" Nato je obrnil obraz in se jokal.

Ob času pogreba zadušnih žrtv je neki fotograf vzel premične slike pogrebne vrste. Toda drugi dan mu je nekdo ukradel filme v hotelu in razbil fotografski stroj. Tudi to je bilo brez dvoma delo Jimovih tolovajev, ki se boje, da bi premične slike po deželi vzbujale simpatije do štrajkarjev.

Žrtve božičnega zločina.

Strašno hudodelstvo vprizorje-
no na "sveti dan" v italijanski
dvorani o vrtiliki božične zabave,
prirjene v prid otrokom štraj-
karjev, je tirjalo življenja pet od-
raščanih mož, petnajst žensk, 24
malih dečkov in 28 malih deklic.
Po narodnosti 49 finskih, 12 hr-

vatskih, 8 slovenskih in tri itali-
janske žrtve.

Slovenske žrtve so:

Mary in Annie Papiš, 15 in 7
let stare hčerke Antona in Marije
Papiš, 307 High St., Osceola.
Jos. Butala, 7letni sin Jos. in
Ane Butala, 118 — 3rd St. Cen-
tinal Heights.

Barbara Jesih z otrokom. Ostav-
lja soproga in enega otroka.

Mary in Rafael Lesar, 13 in 3
leta, hčerka in sin Franka in Mar-
garete Lesar, 229 — 7th St. Red
Jaeket.

Marija Smuk, 6letna hčerka
Johna in Marije Smuk.

Hrvatske žrtve:

Nikola Cvetković, 33 let. Zau-
pušča žena in troje otrok.
Viktorija Burcar, 9 let.
Ernestina, Marija in Katarina
Klarić, 12, 10 in 8 let.
Ivka Bolf, 10 let.
Marija Kranjac, 11 let.
Agneza, Paul in Elizabeta Mi-
helčić, 7, 5 in 4 leta.
Katarina Grgurić, 10 let.
Francika Staudhar, 9 let.

Pogreb žrtv.

V nedeljo 28. dec. je rudarska
organizacija pokopala 59 žrtv
božične katastrofe. Bil je žalosten
dan za štrajkarje. Vreme je bilo
mrzlo in sneg je padal. Pogreba
so se udeležili vsi unijski rudarji
iz celega bakrenega okrožja. Pri-
šli so celo njih bratje iz železnih
rudnikov v Ishperingu in Ne-
gaunee. Vrsta pogrebov je bila
dve milj dolga. Najprvo je šlo
štirinajst pogrebnih vozov; to so
bili vsi vozovi, kar so jih mogli
dobi v Calumetu. Na teh so pe-
ljali odrasle žrtve. Na enem
avtomobilu so peljali tri truge.
Zraven enega voza je korakalo
osem žensk nosilk, članice ženske
podružnice Western Federation
of Miners. Za vozovi se je pa po-
mikala vrsta, ki je nudila naj-
bolj tužni pogled. Pomikala se je
vrsta 39 belih truhic, kojih veli-
kost je pričala, da vsebujejo te-
lesa umorjenih nedolžnih otrok.
T. žrtve so nosili štrajkarji na
ramah, vsako truhico po štirje.
Solze se kapale po licih marsiko-
mu, ko je zrl žalosten sprevod. In
tudi mnogi nosilec je potegnil z
rokavom po oči. 50 pevcev je
prepevalo mrtvaške pesmi. Na po-
kopališču pri odprtih gomilah so
trije govorniki govorili v posled-
nje slovo žrtvam v slovenskem, hr-
vatskem in finskem jeziku. 53 tru-
hice so pokopali v petih grobovih.

Unija je sklenila, da na mestu,
kjer počivajo žrtve kapitalizma,
postavi tekom prihodnjega leta
velikanski spomenik in spomin ma-
lim mučenikom, ki so padli v bo-
ju za delavska prava.

Večni spomin padlim žrtvam!

Koronerjeva preiskava.

Calumet, Mich., 31. dec. — Mr-
liško ogledna porota, katero je
setavil koroner Fischer zadnje so-
boto in katera je poslušala izjave
mnogih prič radi katastrofe v ita-
lijanski dvorani, je danes izrekla
svoj razsodek. Porota izjavlja, da
na podlagi koronerjeve preiskave
ni mogoče dognati, kdo je zločin-
ec, ki je vpil fatalno besedo:
"Ogenj!" in dalje, da ni dokaza-
no, da bi kdo izmed nasprotnikov
štrajkarjev mogel priti v dvora-
no. Porota torej ne dolži nikogar
in prepušča še v nadalje celo
stvar v misteriju. Tekom pet dni
je bilo zaslišanih veliko število
prič in med temi je bilo več prič,
ki so trdile, da je bil dotičnik, ki
je vpil "Ogenj!", velik možki,
čedno oblečen, s kosmato kapo na
glavi in da je imel na suknji bel
gumb. V naglici in razburjenosti
ni pa nihče mogel videti, dali je
bil gumb protidelavske organiza-
cije "Citizens Alliance", ali ne.
Členi te nasilne tolpe nosijo bele
gumbe.

Katastrofo seveda preiskuje tu-
di velika porota v Houghtonu, ka-
tera sestoji iz samih "alijančar-
jev" in rudniških bossov. Včeraj
je veleporota zaslišala enajst
prič. Med temi je bil tudi deset-
letni slovenski deček Paul Špe-
har, kateri je pravil, da je slišal
klic "Ogenj!" tudi zunaj pred
dvorano.

(Nadaljevanje na 6. strani v 1.
koloni.)

HUERTA ZOPET TEPEN.—RE- BELSKA VLADA V CHI- HUAHUI.

Meksikanski diktator Huerta
je zopet dobil težko batino. Nje-
gova zadnja armada na severu v
Ojinagi je bila razbita in nič. Re-
beli pod vodstvom generala Orte-
ge je razpršil okrog 4000 federal-
cem, med tem ko je obležalo mrt-
vih skoro tisoč. Premagani fede-
ralci so kar trumoma bežali čez
reko v Zedn. drž., kjer so padli v
roke ameriškim stražam. Zadnje
so izročile ranjence Rdečemu Kri-
žu v oskrbo, a zdrave begune so
pa razorožile in pognale nazaj čez
reko. Rebeli so dobili bitko po
tridnevem sridnem boju ravno
na Novega leta dan. Z zmago re-
belov pri Ojinagi je zapečatena
usoda Huerte na severu in vse se-
verne države ob ameriški meji so
v rokah konstitucionalistov.

Zmagoviti Villa je organiziral
začasno vlado v Chihuahua City.
Po njegovem načrtu je pričela
konstitucionalistična vlada vpra-
vljati banke, prodajalnice, tovar-
ne, poulične železnice, igralnice
in železnice, katera vodi v Juarez.
Villa je proglasil vsa zemljišča
milijonarja Terrazasa za javno
last ljudstva in ta lastnina služi
kot jamstvo za ljudsko banko, ka-
tera bo izdajala papirnati denar.
Ves dobiček gori navedenih jav-
nih podjetij pojde v to banko.
Villa je tudi zaplenil mnogo oble-
ke, igrače in živeža v španskih tr-
govinah in ves plen je na božični
dan razdelil med revne ljudi v
Chihuahua City. S tem početjem
se je Villa zelo prikupil revnim
masam in vse, kar zamore nositi
orožje, dere v njegovo armado re-
belov.

Predsednik Wilson je 2. jan.
nenadoma pozval svojega zastop-
nika Johna Lindo iz Meksiko Ci-
ty k sebi v Pass Christian, Miss.,
kjer se muči na božičnih počitni-
cah. Ta Wilsonov korak je obu-
dil nekoliko senzacije v Washing-
tonskih diplomatskih krogih in
pričakovati je, da ima predsednik
zopet kak nov "trik" glede raz-
merja z Meksiko.

SOCIALISTIČNA DEMONSTRACIJA V BOLGARSKEM PARLAMENTU.

Sofija, 1. jan. — Danes je bilo
otvorjeno bolgarsko sobranje ali
državni zbor. Ko je car Ferdi-
nand s svojo ženo stopil v zborni-
co, zadelo so klice od strani,
kjer so sedeli socialistični poslanci:
"Dol z monarhijo! Živela repu-
blika!" Par minut pozneje, ko je
car pričel čitati svoj govor, so
socialisti ponovili prejšnji klic in
eden iz med je zavpil: "Šestdeset
tisoč Bolgarov je žrtvovalo svoja
življenja za carja in monarhijo.
Dol s carevino! Živela republi-
ka!" Nato so vsi socialistični po-
slanci zapustili zbornico. Car je
delal, kakor da se nič ne zmeni za
demonstracijo. Na Bolgarskem se
vedno bolj širi duh revolucije
proti carju in njegovim kohortam.
Proletarska masa zahteva repu-
bliko.

SOCIALISTI V CALIFORNJI ZAHTEVAJO ZAKONODAJNO POMOČ ZA BREZPOSELNE.

Državni komitej socialistične
stranke v Californiji je predložil
guvernerju Johnsonu zahtevo, da
zadnji takoj skliče zakonodajo
v svrhu, da sklene hipno pomoč za
brezposelne delavce v državi.
Brezposelnost v Californiji je to
zimo prvi in največji problem. Po
zanesljivih podatkih je okrog
120,000 mož brez dela in večina te
armade se nahaja v San Francis-
co, Los Angelesu in v par drugih
večjih mestih. Socialistična stran-
ka dalje zahteva, da država prime
razne delodobavne, zemljiške in
železniške agente, ki so zvalili
veliko delavcev od drugod pod o-
bljubami, da dobe delo.

MILAN GLUMAC

Milana Glumca ni več. — Preminil je v soboto dne 3. decembra
ob 2. uri popoldne na farmi soodr. Periča v Cedar Lake, Ind., za tisto
boleznijo, ki je pobrala že na stotisoče proletarcev — za jetiko. Bo-
lehal je na ti strašni boleznijo že par let, valed česar se je po nasvetu
zdravnikov podal v Californijo, da okreva. Ali bolezen je že tako
krepko zastavila svojo uničujočo pot v njegov sistem, da ni bilo zanj
nobene pomoči več, dasi si je zadnji čas mislil, da se mu obrača na bo-
lje. Njegova edina želja, da zapusti solnčnato, a njemu tako pusto
in mrtvo Californijo, kjer zanj ni bilo življenja, kakršno je telo v nje-
govem sreču in njegovi duši, kjer ni mogel kot vojak socialne revolucije
stati v bojnih vrstah bojujočega se proletarijata, in da se vrne v sredi-
šče svojih soborcev, se je po naključju izpolnila. Pri Radn. Straži so
nenadoma potrebovali urednika. In ker je Glumac dal že več miglja-
je, da bi rad postal zopet aktiven vojak, ker se počuti bolje, so ga so-
drugi povabili, naj zavzame uredniški stolec. Prišel je radosti in
upa poln med svoje, s katerimi se je družil v duhu od kar je šel iskat
zdravja v daljno Californijo. Toda trpelo ni dolgo in iz dolgotrajne
napornosti, ki jih povzročata bolezen, kakor tudi sprememba zraka
in delo so žilavemu Glumcu zadale občutne posledice. Z vsakim dnem
se mu je videlo, da peša, da postaja slaboten. Toda pregovoriti se ni
dal. Sedel je na mizo in pisal. Boril se je do zadnje moči — tako-
rekoče umirajoče — proti krutemu sovražniku kapitalizmu, katerega
je dobro poznal; proti klici, ki poneumnjuje delavstvo in ga vodi v
njegov prepad!

Ko je izšla zadnja Straža, so sodrugi zapazili, da postaja vedno
slabeji in odpeljali so ga skoraj s silo v bolnišnico, od koder so ga
pozneje odpeljali k njegovemu prijatelju Periču v Cedar Lake, Ind.,
na farme, na boljši zrak nego je v zaduhli Chicagi. In drugi dan je
na farmi preminil. Dokončal je pot na Golgoto!

Milan Glumac je bil v Ameriki sedem let. Po poklicu je bil stavec
in je prepotoval kot tak izven svoje rojstne dežele Bozne, več krajev
v Evropi. V stari domovini je, je bil aktiven član stranke na Hrvat-
skem in v Bozni. Ko je prišel v Ameriko, je bilo prvo njegovo delo,
da najde svoje sodruge in da začno izdajati socialistični list. Te je
našel v Allegheny, Pa., kateri so mu svetovali naj gre v Chicagi in
naj ustvari organizacijo in kasneje list. To se je valed Glumčevo
agilnosti in delavnosti tudi res kmalu uresničilo. Ustanovila se je
Radniška Straža, naše bratsko glasilo JSZ, ki danes lepo napreduje.
Ko se je jela razvijati hrvatska organizacija in list, je bil Glumac
vedno na čelu z besedo, z dejanjem — z zgledom. Vedno prvi na delu
in zadnji z dela, to je bilo njegovo geslo, da se povzdigne mlada a le-
po razcvetajoča organizacija in nje glasilo. V svojih načrtih sicer
Glumac ni imel vedno sreče, toda eno je dosegel: da se je začela raz-
vijati socialistična organizacija med hrvatskimi in srbskimi delavci
v Ameriki, sistematično. Glumac je bil organizator in znal je poleg
jezika sukati tudi pero. V splošnem je bil Glumac socialdemokrat
nemške šole: strog, točen, delaven. — Glumčevo delo pa ne sega sa-
mo v hrvatsko-srbsko organizacijo, ampak v celo strukturo Jugoslo-
vanske socialistične zveze, ker je bil eden od prvih za sklicanje kon-
ference, na kateri so se sprejeli osnovna načela bodoče federacije ju-
goslovanskih socialistov v Ameriki. Z njegovo smrtjo občuti torej
zgubo cela Jugoslovanska socialistična zveza. — On je dokončal —
proti svoji volji; — mi pa gremo naprej po poti k cilju, za katerega
je Glumac žrtvoval vse, kar je imel na svetu. — Časten spomin neu-
strašenemu bojevniku!

Pogreb pokojnega se vrši v nedeljo dne 11. dec. ob 9 uri zjutraj
iz prostorov Radniške Straže, 1830 So. Racine Ave., (Centre), nakar
bo truplo vpepeljeno.

SCHMIDTOV PROCES NEDO- KONČAN.

Obrazloženje proti Hansu Schmid-
tu, katoliškemu duhovniku v New
Yorku, kateri je umoril in razse-
kal truplo svoje ljubice, se je kon-
čala z nezedinjenjem porote zad-
nji terek. Porota se je mučila 32
ur, da bi dosegla razsodek, toda
vsled trme dveh porotnikov se ni
mogla zediniti in sodnik Foster
je končno razpustil poroto. Ko je
sodnik pozval porotnike predse,
izjavil je načelnik istih, da so
vseh 32 ur glasovali z istim rezul-
tatom kakor prvič: deset za kriv-
do umora prve vrste, dva pa za
oprostitev na podlagi blaznosti.
Načelnik porote je dalje rekel, da
sta dotična dva porotnika v vsa-
kem ožiru nesposobna, da bi slu-
žila kot porotnika.

Tako se je končal prvi proces
proti duhovniku morilec, proces,
ki je vzbujal veliko senzacijo.
Zagovornišvo morilec se je po-
šteno trudilo, da bi dokazalo nje-
govo blaznost, namreč versko
blaznost. Toda državno pravdni-
štvo je s svojimi zvedenci dokaza-
lo nasproti, da je Schmidt nadar-
jen človek in popolnoma pri zdra-
vi pameti in zahtevalo je, da ga
porota spozna krivim umora prve
vrste. Na porotnike je zlasti delo
delovalo dejstvo, da je Schmidt sku-
šal zavarovati svojo ljubico Ano
Aumulerjevo za pet tisoč dolar-
jev preden jo je umoril. Blazni
ljudje ne mislijo na kaj takega.

Proti duhovnu se bo morala vr-
šiti druga obravnava. Iz zaneslji-
vih virov poročajo, da je imelo
zagovornišvo na razpolago \$25-
000. Ta denar so prispevali veči-
noma katoliški duhovni v New
Yorku in drugod z namenom, da
bi Schmidta prikazali kot norca.
Dejstvo pa, da je zagovornišvo s
svojimi "dokazi" prepričalo ko-
maj dva porotnika, govori dovolj,
da je duhoven Schmidt lopovski
morilec in simulant.

ŠKANDAL V VATIKANU.

Pred nekaj tedni je umrl v Ri-
mu kardinal Rampola, kateri je
nekoč kandidiral za papeža. Umrl
je nagle smrti in sprva je Vatikan
poročal v svet, da je bila smrt na-
ravna. Sedaj pa poročajo iz Ri-
ma, da bo civilna oblast prisiljena
preiskovati kardinalovo smrt
vsled vedno bolj narsčajočih go-
vorov, da je bil Rampola zastrup-
ljen. V kardinalovi sobi je tudi
takoj po njegovi smrti izginila
neka črna škrinjica, v kateri je
imel stari kardinal denar in zad-
njo oporoko.

Tisoče delavcev, ki čitajo s
premislekom strašne vesti iz ba-
krenega okrožja v Michiganu, mo-
rajo postati socialisti. Kdor čita
take vesti o nezasišanih kapita-
lističnih hudodelstvih brez občut-
ka in brez vtisa na njegovo mi-
šljenje — temu več ni pomoči.

IZ NASELBIN.

New-Burg-Cleveland, O.

Cenjeno uredništvo: —

Prosim, odstopite mi malo prostora, da izrazim svoje mnenje o združitvi jednot in zvez, in da izrazim tudi nekaj sugestij glede smrtnine in bolniške podpore. Mislim namreč, da ima v tem oziru vsak posamezen član pravico izraziti svoje mnenje o tem.

Moje mnenje je, da je združenje absolutno potrebno, če hočemo obvarovati jednot in zvez propada, ki je sicer neizogiben. Kdor je danes za združenje, je za svoje lastne koristi, da ne bo tisto zgubil, kar je vplačal v jednoto ali zvezi za podporo v slučaju bolezni in smrtnino v slučaju smrti.

Letovice, ki danes predstavljajo vplačevanje mesečnih prispevkov, so vse prenikne in se bodo morale zvišati prej ali slej, dasi ravno je marsikdo že danes jezi nad njimi, češ, da bo moral preveč plačevati. Če pa ne pride do združenja, jo je treba pa še posebej zvišati. To bo pokazala praksa, in temu se izogniti ne da. Malone vse jednote in zveze so začele z zelo nizkim assessmentom, z veliko podporo in visoko smrtnino. Na konvencijah se je pa moralo le revidirati vse to in napraviti višje assesment.

Cenjeni člani in članice, delujte na to, da pride vsaj l. 1914 do združenja. Če pride do združitve, smo sigurni, da bo imela taka združena zveza obstanek, medtem ko drugače proti pogin vsem slabim podpornim organizacijam. — Poglejte koliko bi se pripravilo samo na konvencijah, uradovanju, plačah itd. itd.

Mnogo je taci, ki cele stvari ne razumejo, pa se boje, da bi vesled združitve zgubili dosadanje zavarovanje, ker je mnogo taci, ki so zdaj pri treh družtvih različnih jednot. Ampak ta bojazen je neosnovana, kajti bodoča jednota bo imela dovolj razredov za smrtnino, tako da se bo eden lahko zavaroval za smrtnino tako visoko, kakor je bil zavarovan prej pri treh. Šel bo vsak mesec mesto na troje le na eno sejo, plačal bo le v eno blegajno in bo dobil iz nje vse tisto, kar je sedaj dobival iz toliko krajev. Če pride torej do združitve, ne bo noben član oškodovan niti za cent, pač pa bo prihranjen velik kapital, ki se sedaj zapravlja na razne načine s poslovanjem.

Ne morem si kaj, da bi vsem članom in članicam, bodisi že katerekoli jednote ne svetoval, naj ostanejo pri nizkih smrtninah, pa toliko večjih podporah. Kajti dokler je človek živ, potrebuje novcev, podpore, ne pa potem, ko je mrtev. Je res tisto, da je treba skrbeti za družino, ali naše slovenske jednote daleč ne izplačujejo take posmrtnine, da bi bila preskrbljena družina za dalj časa. Tista posmrtnina je komaj za najnujnejše, ki se potrebuje po katastrofi, če zadene družino, ako zgubi osebnika. Par sto dolarjev več ali manj ne reši nikogar. Mnogokrat pa so visoke smrtnine — in dokazov imamo dovolj — vzrok velikih tožba in nemoralnega življenja.

Mnenja sem, da bi se uredili štirje razredi za posmrtnino in štirji za bolniško podporo, in sicer za smrtnino: \$1000, \$700, \$500 in \$250; za bolniško podporo pa po \$4, \$3, \$2, in \$1 na dan. — Kdor je zavarovan za visoko smrtnino, bo želel morda za nižjo bolniško podporo in obratno. Tukaj si lahko vsak izbira po svojih dohodkih.

Doba za izplačevanje bolniške podpore naj bi bila eno leto in pol celoletna, eno leto pa polovična. To pa radi tega, ker je bolezen včasih dolgotrajna in tudi teki slučajji so, da je treba sicer bolniku izplačati en delež za smrtnino, vžle temu, da v tem času ozdravi.

Čudno se mi zdi, kako je to, da se člani in članice tako malo zanimajo za razpravo o združenju. Ali se člani zanašajo samo na delegate, katere so volili v ta odbor? Ali niso člani temu odboru dali nobene iniciative, nobenih pogojev, ki naj jih stavijo na konferenci za združenje? — Upam, da bo še dovolj časa za to razpravo, ker sem mnenja, da konferenca itak ne bo opravila definitivnega dela, ampak da bo le izvolila odbor, ki naj stori vse

potrebne korake, da pride do združitve, in med tem časom bo še lahko dal vsak svoje nasvete. — Vsem članom in delegatom za ta setanek pa priporočam, delajte za združenje, ker le na ta način rešite naših jednot in zvez neizogibnega propada. — V slogi je moč!

Pozdrav sem naprednim delavcem in srečno novo leto!
Joseph Marinčić.

Witt, Ill.

„Mir ljudem na zemlji“ so peli na Božič po cerkvah: — in mir so nam dali v Wittu kapitalisti čez cele praznike in za novo leto. Pod takimi razmerami gotovo ni onsažati dobre volje, ki naj spremlja mir in pokoj. Kako tudi, saj so bile delavske razmere skozi celo leto piskave, tako, da si človek ob praznikih pri najbolj ši volji ne more privoščiti kaj boljšega. In tako je zadobil celo naš železce mir in pokoj pred boljšim zaslužkom.

Prijatelji, delavci, kako dolgo bomo še kopicili kapitalistom ogromna bogastva, ki nam dajo „mir“, kadar se jim poljubi na vseh delih našega telesa, a ne vprašajo kaj bo z nami in našimi otroci.

Delavce, zdrami se, organiziraj se gospodarsko in politično, da izvršiš svoje dolžnost napram samemu sebi in svojim otrokom, ki bodo gotovo vprašali, če si se kaj boril proti temu krivičnemu sistemu. Če misliš, da ti bo vse kapitalist prinesel na krožniku, se korenito varaš. Naša zmaga leži edino v solidarnosti, v organizaciji gospodarski in politični in nikjer drugje ne.

Proletarce se je v naši naselbini dobro udomačil. Tudi socialistični klub napreduje lepo. Pri vsaki seji je nekaj novih boriteljev. Precej je pa še tudi taci, ki so mnenja, da bo dobre čase prinesel sv. Miklavž. Vedno se zanašajo na koga drugega, kakor nedorasli ljudje, ki nimajo svoje misli in svoje sodbe. Besedo socialist pa tudi včasih rabijo po nemarnem.

Tem potom vabim vse tiste, ki se nazivljejo socialiste, da pristopijo v klub, ki ima svoje seje vsako drugo in četrto nedeljo v mesecu ob 2. uri popoldne pri sodrugu L. Windpichlerju. Tamkaj se bo vsak marsikaj podučil, kdor pa kaj ve, je pa njega dolžnost, da nas pouči.

Naš klub je tudi zaključil, da se bo na seji podučevalo za dobavo državljskega certifikata. Zato si je klub preskrbel več tozadevnih knjig. Zelo nujno je za vsakega delavca v Ameriki, da postane čimprej amer. državljan in da odda pri volitvah svoj glas za delavske kandidate.

Kličem torej vsem somišljenikom: Naprej v socialističen klub! V boju za boljšo bodočnost svojo in svojeve!

Demeter Senuškar,
taj. soc. kl. št. 84.

Conemaugh, Pa.

Cenj. uredništvo „Proletarca“ — Dovolite nekoliko prostora v našem delavskemu boritelju „Proletarcu“.

Pred dobrim pol letom sem poročal, da delamo vsaki dan, kakor tudi nad čas (overtime), pripomnil sem pa tudi, da bomo najbrž občutili v doglednem času demokratsko prosperiteto, namreč „štapanje“, kar se nisem motil.

Ne dolgo potem utrgali so nam en dan, ter zaporedoma vsaki teden več, tako, da smo delali tri dni v tednu, malokaterikrat pa štiri dni, tako gre tudi še sedaj naprej, seveda dokler se gosp. kapitalistom poljubi.

Kaj je njim mar, če ima delavec kaj jesti ali ne. Glavna stvar je, da ima on vsega več kot dovolj in — basta. Kapitalisti so povsod jednaki in taki bodo tudi ostali, dokler jim zavedno delavstvo ne stopi pred debele trebuhe ter zakliče: do tukaj in ne dalje! Trudijo se, da bi obdržali delavstvo v srednjeveških sponah, kar se jim pa ne bo posrečilo, če bo delavstvo skupno nastopalo in zahtevalo svoje pravice.

Obžalovanja je pa vredno dejstvo, da imamo v lastnih vrstah izdajce in denuncijante. Nekei nemški govor prav po pravici karakterizira take ljudi, ko pravi:

„Največji izvržek v celi deželi je in ostane osvadu.“

Da bo vsak razumel zakaj se gre, bom nekoliko pojasnil celo zadevo. Pred nekaj meseci je nekak tukajšnjih zavednih rojakov apeliralo na delavstvo, naj se vendar upre kapitalističnemu izkoriščanju in sicer naj bi se ustanovila z malim članstvom. Zednje tedne se pa nepričakovano lepo razvija. Začetek je storjen in to je prav. Upam, da se ne motim preveč, če trdim, da se bomo kmalu gledali z očesa v oko, ter zahtevali večji kos kruha, kar nam gre po pravici.

Našel se je pa tudi denuncijant ali Judeš škarkot, ki je vse Camb. Steel Co. na nos obesil, posledice izdajstva so se takoj pokazale. Od slovil so par rojakov, katere so smatrali sumljivim, omenjeni so se pritožili pri supt. zakaj da so odpuščeni itd. Slučaj je pa hotel, da je bil omenjeni supt. imenovan državnim sudzocnikom jam in se mogoče iz več vzrokov ni hotel spuščati v afero ter ukazal naj gredo delati nazaj. Toda to ni trajalo dolgo, delali so dober teden. Dne 15. dec. je pa tresčilo, bosu so letali kakor obsedeni od prostora do prostora in delavce podili ven, gotovo se razume, da samo nevarne, tako, da nas je bilo v 2 dneh okoli 80 odpuščenih. Vzrok so hitro dobili namreč: „Dirty Coal“. Zapomni pa naj si, da delavci nimajo deske na čelu, da ne bi vedeli, zakaj se gre. Sredi zime, burja tuli svojo žalostno melodijo okoli hišnih vogalov in delavca postavijo brez vsake odpovedi in sredstev na cesto. Kaj je krvosom mar kaj boš jedel ti in tvoja družina, če si oblečen, da boš lahko kljuboval mrazu. To kapitalista ne briga, on je trd, neizpros — zatoraj boj njemu! Delavci, boj mogoteem — našim izkoriščevalcem, raje častno pasti za delavske pravice, kakor ostati suženj še naprej. Pravim častno poginiti, ironičen nasmeš mi spreleti ustnice, ko vidim delavstvo, nekatere rojake kako klečeplazijo okoli detektiva žalostnega spomina, naj jim pomaga delo dobiti nazaj, pripravljeno so izdati vsakega posameznika. A tudi on se jih je sramoval, rekel jim je: ne pomagam nič, sram Vas bodi, da izdajate svoje rojake.

Tako toraj detektiv, kateri je znan, da delavce ne ljubi preveč. Hodijo od Poncija do Pilata in res kakor se sliši, bodo nekateri sprejeti nazaj, s pogojem, da izdajo vse kar vedo (saj ne vedo mnogo, so bolj sami „bravei“) prišezajo, da niso pri uniji, ter da tudi nikdar ne bodo, to se pravi po domače, ko bi štrajk bil, so pripravljeno iti kompaniji na roke, drugo si pa lahko vsak sam misli. Tako! Stvar pa še ni zaključena, povem vam odprto, da bode prav kmalu dobili plačilo za Vaše umazano delo in bridko označevali vaš zahrbtni in nepremišljen korak.

Delavci, na tak način ne bomo nikdar prišli do svojih pravic. Delujmo složno, ker edino v slogi je moč. Stopimo v vrste organiziranega proletarijata, čitajmo in podpirajmo socialistične liste, kajti ono si je zapisalo na svoj prapor, voditi delavstvo iz teme

in svetlo ter pripeljati v delavske organizacije, da skupno porazimo največjega delavskega nasprotnika — kapitalizem!

Pozdrav vsem organiziranim in zavednim delavcem!

Sosed.

Friderickstown, Pa.

Dragi sodr. urednik: —

Prosim vas, natisnite v Proletarca imena darovalcev za michiganski štrajkarski fond, dali so: Matt Jakljevič \$1., A. Zajc \$1.50, Mike Colnar \$1; po 50 c: J. Teropišič, J. Dale, J. Pawalli; po 25 c: J. Janežič, J. Lokar, A. Bostehar, M. Žabkar, A. Ojsteršek, J. Bostehar, A. Bajt, G. Ratica, P. Kiper, M. Ratica; po 10 c: L. Forman, J. Šiška. Skupaj \$7.95. — Vsem iskrena hvala!

Matt Jakljevič.

Chisholm, Minn.

28. decembra zvečer je imel jugosl. socialistični klub št. 22. predavanje o socializmu, kakšen pomen ima za človeštvo. Vdeležba je bila povoljna.

Dne 30. se je pa vršil v finski dvorani velik javen protestni shod, na katerem se je ožigosalo nečloveško postopanje od strani Citizens Alliance v Michiganu, katere člani so zavratno napadli predsednika Wester Federation of Miners, ga obstrelili in stegli, kakor kakšni divjaki. Udeležba je bila lepa; nad 600 ljudi je bilo navzočih.

Udeležence shoda.

Lovell, Ariz.

Dragi urednik Proletarca: —

Prosim vas za pojasnilo, če je g. Puhek, gl. tajnik S. H. Z. v Calumetu na svojem mestu, kot skeb. Eden mojih prijateljev je rekel, da je čital v Glasniku, da je odstopil od tajništva. Aha, sram ga je, ker je skebel in morda še skeba. — Vse graje vredno pa je, da so dovolili, da je odstopil, mesto da bi mu dali krepko breo.

Tukaj imamo tudi eno društvo, spadajoče k S. H. Z., ki je že do zdaj bolj slabo stalo, sedaj bo pa še mnogo slabše, ko je nje gl. tajnik skebal, kajti tukaj je dovolj Puhekove „žlahte“.

Bratski pozdrav vsem zavednim delavcem!

Pet. Božič.

Chisholm, Minn.

Cenjeno uredništvo: —

Ne morem si kaj, da bi ne pojasnil dopisniku A. L. v Glas Svobode na njegov dopis iz Stauntona Ill. G. dopisnik se lovi po „ajdovem morju“ in prikazuje svojo hrabrost. Kajpak, vsak je čvrst glava, dokler čuti pod nogami tla, ko pa pride voda globočja, ko zmanjka tal, je pa drugo vprašanje.

G. A. L-u tole: Ako boš zajemal ideje iz Glas Svobode in ako si postal socialist, ker čitaš ta list, ti kar povem odkrito, da nisi še socialist, kajti G. S. ni socialističen list, ampak ima svoja posebna svobodomišljena načela, s katerimi meni, da pomaga socializmu.

Kot naročnik in zastopnik G. S. izjavljam priznanje za delo, ki ga vrši G. S., s svojega stališča, — in to je vse! Več kredita pa

kakor komu gre, pa ni pravilno pripisovati.

Urednik tistega lista je postal socialist gotovo iz drugih vzrokov kot pa g. A. L. in poleg tega še vedno lahko trdi, da ni noben drug njegov bližnji kot socialist — seveda kdor postane iz čiste razredne zavednosti. Socialistu ni dovolj, da je samo poi menit, ampak biti mora tudi po prepričanju od znotraj. Kdor nima tega, ta ne bo nikdar socialist, tudi če nosi na čelu zapigan, da je. Stari socialisti imajo o tem iskušnje. — Pa brez zamere. Mnenja sem pa konečno, da naj bi raje osebni spori izostali, ker jih je že itak preveč.

Socialistični pozdrav!

A. Mahne.

Cleveland, O.

Cenjeno uredništvo: —

Kot redni čitatelj in naročnik Proletarca prosim za malo prostora, da poročam o tukajšnjih razmerah. — Z delom je pri nas prav slaba. Na tisoče delavcev je brez dela in ga zaman iščejo. Razne tovarne pa še vedno odpuščajo delavce, tako da jih je od tedna do tedna več brez dela. — Na društvenem polju je pa dovolj napredka. Imamo društva S. N. P. J., društva S. D. P. Z. in S. S. P. Z. Pri društvu od SDZP smo imeli dne 14. decembra gl. sejo, na kateri smo izvolili odbor za leto 1914. V odbor so bili izvoljeni A. Strajnar predsednikom, F. Rudič tajnikom, A. Erjavce blagajnikom; v nadzorni odbor so pa bili izvoljeni A. Jankovič, A. Kočever in John Pine.

Naj omenim konečno še nekaj iz sv. misijona, ki se je vršil v Newburgu. — Omenjeni misijon je oznanjeval letak, ki je vseboval zelo bombastično reklamo. Med drugim je stalo tudi tole: Preljubi farani sv. Lovrenca, prihajajte v obilnem številu k sv. misijonu, ker bo za vas na vsem boljše. — Ljudje tarnajo in iščejo dela in ga ne dobe, tukaj pa takle pustolove prirejajo misijone, da izprešajo iz ljudi zadnje cente, ki so še ostali pri hiši. — Seveda je to krivda tudi takih delavcev, ki to reč podpirajo; moje mnenje pa je, da me lahko dotični misijonar požegna kolikorkrat hoče, pa v tem času še ne bom dobil dela, če ga nimam. Kaj nam torej pomaga misijon? Pojte se solit z vašim misijonom!

Konečno pozdravljam vse zavedne delavce — člane naprednih jednot in zvez!
A. J.

Hermine, Pa.

Cenjeni sodrug urednik: —

Poročati Vam imam o nesreči, ki nikdar ne počiva med nami delavci, zlasti ne premogarji, ki delamo pod zemljo in spravljamo na površje črni diamant. Dne 22. decembra se je ponesrečil delavec rodom Srb, prinesli so na površje mrtvega. Zvečer je šel še zdrav in čil na delo. Bodi mu lahka gruda.

Kar se dela tiče, se ne morem pohvaliti, kajti ljudi je več, kakor jih more kompanija zaposliti. Vsak dan jih čaka po 10 do 20 za delo. Ni čuda torej, če so postali bosu bolj predzrni in bi najraje videli, da bi delavec delal več kot tri četrtine zastonj. Poleg tega je pa tudi slab premog, ki ne da nobene vage. — Naj omenim še nekaj. Pred par tedni sem bil kot po navadi na delu, kar pride mimo asistent bos in fire bos in mi prvi reče, naj grem ko dovršim delo do bosa, ker me želi videti. Uprašam kaj je temu vzrok, nskar mi odgovori, da ne ve. Rekel je, da mu je naročil tako bos sam. Ko pridem do bosa mi pa reče, naj vzamem iz rova svoje orodje, tako da je zaukazal superintendent. Druzeza tudi bos ni nič vedel. Grem do suprintendenta, toda njega ni bilo v uradu in tako sem letal od poncija do pilata in izpraševal kaj ta manever pomeni. Na vse zadnje sem pa le izvedel, da mi je neka oseba hotela odvzeti kruh. Če je v resnici kaj na tem, potem bi dotično osebo uprašal, kolik ima dobička od tega ako odje svojemu sodelavcu delo!

Kar se društvenega napredka tiče smo dobro podkovani. Tudi na političnem polju stojimo še precej dobro, ali še bolje bi lahko, da ne bi bilo tolike strahopetnosti. Mnogo je še taci, ki mislijo, da morajo slediti le tistim rečem, ki so vseh kapitalistom. Ne bojte se nikogar! Vsakemu je

prosto spadati kamor koli hoče, ne da bi mu valed tega smogla kaj kakšna kompanija ali kaj podobnega! Delavci se tudi ne vtičemo v to, kam kapitalisti spadajo, čeravno pravzaprav mi dajemo zaslužek njim in ne oni nam.

Pridružite se v bojne vrste in potem ne bo več nobene bojazni, da bi nas kdo izdajal, če se borimo za svoje interese. Vabim torej vse tiste delavce v naši naselbini, ki še niso člani socialističnega kluba, da pristopijo vanj. Oh enem vabim tudi člane, da se vdeležo redne seje, ki se vrši dn 19. januarja 1914.

Delavci v Hermine morame pokazati ostalim delavcem v Ameriki, da ta naselbine, kar se napredka tiče ni ena zadnjih!

Vsem zavednim iskren pozdrav!
Ignac Kolar.

West Allis, Wis.

Cenjeni sodrug urednik: —

Prosim uvrstite par besed v našega Proletarca. Z delom gre pri nas bolj slaba, kakor malone povsod. Prav dobro z delom še ni bilo v Milwaukee i W. Allis, nikoli. — Kapitalisti iz Milwaukee in W. Allisa so imeli pred kratkim shod, na kateremu so se domeniili, da nam vtrgajo 10% od plače. Tako bi se morali mi zjediniti kakor se kapitalisti — za večje plahe. Ampak delavce le počasi prihaja do spoznanja, kje so njegovi interesi, kar je res žalostno. — Sad kapitalistične konference je bil pa ta, da se vrgli poleg znižanja plače tudi mnogo delavcev iz tovarn. Tako so delavci prepričani v tej leni družbi na milost in ne milost brezbrzižnim kapitalistom. Če bi bili delavci dobro organizirani, bi bilo seveda drugače: zahtevali bi potom postavodaje, da se take reči prepreči: zahtevalo bi se, da je kapitalist odgovoren za vse mahinacije glede dela in nedela. Delavci, zdramite se, če hočete dobro sebi in svoji deci.

Pozdrav sem zavednim delavcem po Ameriki!
M. Stanecar.

„Glas Naroda“ priobčnje v enih številkah sledeče svarilo:

„Valentin Stenovce v Mavčičah št. 26, pošta Strazišče pri Kranju, nam je danes doposlal drugo prošnjo, v kateri nas prosil, naj nabiramo darove zanj in njegov družino. Pred kakimi desetimi dnevi smo objavili svarilo vsem rojakom in društvom, naj ne darujejo niti centa in to svarilo ponavljamo danes, ker smo prepričani, da je ista prošnja došla številnim društvom širom Amerike. Mož je dobil v času, ko je bil resnično potreben, od svojih ameriških rojakov in raditega in svled dejstva, da je veliko v resnici potrebnih, katerim naj naklanjajo rojaki svoje darove, svarimo vse posamezne rojake in društva, naj ne pošiljajo nikakega denarja omenjenemu Stenovcu.“

Uredništvo Proletarca se popolnoma strinja stem svarilom. Tudi mi smo dobili tozadevno prošnjo in smo jo izročili košu, ker se nam je zdela sumljiva; kajti dotičnik je dobil od amer. slovenskih delavcev že lepo svoto.

Nasilje v Coloradu.

Štrajkaškoj premogarji v Coloradu so izpodstavljeni ravno takemu nasilju kakor rudarji v Michiganu. Vest z dne 3. jan. se glasi, da so magnatje premoaga organizirali v Steamboat Springs, Colorado, ravno tako bando tolova-jev kakor je michiganska „Alliance“. Krstili so jo za „Taxpayers League“ ali „Ligo davkoplačevalcev“ in to bando so oborožili do zob. Nad tisoč teh „ligarjev“ ima povelje, da gre v Oak Creek, kjer so kotorišča štrajkarjev in da izžene vse organizatorje, premogarjem pa zapove, da morajo na delo ali pa tudi oni izdeže. Premogarji se naravno ne zmenijo za to drhal, toda če bo „liga“ izzivala nasilje, bodo primorani braniti se, kajti nihče ni tako neumen, da bi se pustil kar tako križem rok goniti iz „svobodne“ države, ki jamči osebno svobodo vsakomur, ali da bi se pustil ubiti na komande podivjanih kapitalistov.

DELNIČARJEM Jugosl. Delavske Tiskovne Družbe NAZNANJE!

V smislu zakonov države Illinois in seje direktorija dne 3. decembra se vrši v torek dne 13. januarja 1914 ob 8. uri zvečer v dvorani Mr. Soukupa, vogal 26. ceste in Avera Ave.

VI. redni občni zbor Delničarjev Jug. delavske tiskovne družbe s sledečim dnevnim redom:

1. Otvoritev zбора po predsedniku;
2. Volitev odbora za pregledanje pooblastil;
3. Volitev predsednika za občni zbor;
4. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zбора;
5. Poročilo tajnika, blagajnika in drugih odbornikov;
6. Poročilo upravitelja in urednika;
7. V korist družbe;
8. Razno;
9. Volitev direktorija za leto 1914;
10. Razpust zбора.

Delničarji, ki z enim ali drugimi vzroki ne morejo prisostvati občnemu zboru, naj pošljejo svojim zaupnikom pooblastila, da jih na zboru zastopajo. Vsaka delnica ima en glas.

Direkt. Jugosl. Del. Tisk. Družbe.

ADVERTISEMENT

SLOV. DELAVSKA

PODPORNA ZVEZA

Ustanovljena dne 18. avgusta 1888.

Inkorporirana 22. aprila 1909 v državi Penn.

Sedež: Conemaugh, Pa.

GLAVNI URADNIKI:

Predsednik: FRAN PAVLOVIČ, box 705, Conemaugh, Pa.
Podpredsednik: JOSIP ZORKO, R. F. D. 3, box 91a, West Newton, Pa.
Tajnik: ALOJZJL BAVDEK, box 187, Conemaugh, Pa.
Pomožni tajnik: IVAN PROSTOR, box 120, Export, Pa.
Blagajnik: JOSIP ŽELE, 6108 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.
Pomožni blagajnik: JOSIP MARINČIČ, 3536 E. 80 St., Cleveland, Ohio.

ZAUPNIK:

ANDREJ VIDRIH, box 523, Conemaugh, Pa.

NADZORNIKI:

VILJEM SITTER, 1. nadzornik, Lock box 57, Conemaugh, Pa.
FRAN TOMARIČ, 2. nadzornik, Gary, Ind., Tolleston, Sta., box 73.
NIKOLAJ POVŠE, 3. nadz., 1 Craib st., Numrey Hill, N. S. Pittsburg, Pa.

POROTNIKI:

IVAN GORSEK, 1. porotnik, West Mineral, Kansas, box 211.
JAKOB KOCJAN, 2. porotnik, 409 Ohio Street, Johnstown, Pa.
ALJOZJL KARLINGER, 3. porotnik, Girard, Kansas, R. F. D. 4, box 86.

VRHOVNI ZDRAVNIK:

P. J. Kera, M. D., 6202 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

POMOŽNI ODBOR:

Dremolj Jožef, box 275, Conemaugh, Pa.
Gašnik Ivan, R. F. D. 3, box 54, Johnstown, Pa.
Zamaš Franc, box 275, Conemaugh, Pa.
Klišan Martin, 812 Chestnut street, Johnstown, Pa.
Rupert Jakob, box 238, South Fork, Pa.
Gabrejš Matija, 800 Broad Street, Johnstown, Pa.

Delegatje za združitveni sestanek dne 14. januarja 1914.

Viljem Sitar, box 57, Conemaugh, Pa.

Rebolj Ivan, Glencoe, Ohio.

Stefan Zabric, box 227, Garrett, Pa.

Birk Zofija, 6029 Glass ave., Cleveland, Ohio.

Uradno glasilo: PROLETAREC.

Cenzura društva, oziroma njih uradniki, so uljudno prošeni, pošiljati vse dopise in denar, naravnost na glavnega tajnika in nikogar drugega. Denar naj se pošilja glasom pravil, edino potom Poštah; Expressih; ali Bančnih denarnih nakaznic, nikakor pa ne potom privatnih čekov.

V slučaju, da opazijo društveni tajniki pri poročilih glavnega tajnika kake pomanjkljivosti, naj to nemudoma naznanijo urad glavnega tajnika, da se v pridobne popravi.

BELEŽKE

"Krogla, ki so jo izstrelili Moyera v hrbet, je zadela celo ameriško delavstvo. Jaz sem rojen v Michiganu. Ljubim svoj rodni kraj — ali sram me je, kajti Michigan je Rusija v Zedinjenih državah, zadnji prostor za armado posebnih privilegijev. Calumetska afera mora biti splošna ameriška afera, tamošnji štrajk splošni ameriški štrajk." — Barratt O'Hara, lieutenant governor države Illinois.

"Protizakoniti in barbarski izgon Moyera iz Copper County je udarec vsemu organiziranemu delavstvu v Ameriki. Dva miliona delavcev trpi za Moyero. Dva miliona ameriških delavcev mora za staviti vse svoje moči, da Western Federation of Miners dobi to stavko v Michiganu. Videti hočemo, kdo je močnejši, ali dva miliona organiziranih delavcev ali peščica arogantnih rudniških lastnikov z bando najetih morilcev. Preden pa dva miliona organiziranih delavcev zgubi bitko v Michiganu, izgubijo bodo vse svoje organizacije." — Emmet Flood, organizator za A. F. of L.

Kapitalisti zahtevajo od delavcev, da se morajo pokoriti sodnim prepovedim, ki so naperjene proti zadnjim. Če pa delavci izposlušajo sodno prepoved proti kapitalistom, tedaj se zadnji s svojimi tolovajskimi hlapeci toliko zmenijo za sodne prepovedi kot za lanski sneg. Dokaz: barbarski napad na sodr. Moyera v Hancocku, katerega je "čuvala" sodnikova injunction.

Po mnenju farizejskega Švajgerja je Mitchell ali Gompers pošteni, modri in je treba Moyera ubiti. Zatelebanj Švajger je že pozabil, kaj je pisal pred nekaj meseci, ko je Mitchell govoril stavarjem v Calumetu in povdarjal isti princip unionizma, za katerega se bori Moyer. Mi Švajgerju ne zamerimo dosti za njegove protiunionske, protisocialistične in sploh protidelavske izbruhe, ker vemo, da izvirajo iz zmesanih, alkoholičnih in McNaughtonu orodanih možgan. Zameriti je le peščici zelenjenih delavcev, ki tiste izbruhe zavživajo.

Chicaška "Tribuna" in "Examiner" imata vsak svojega poročevalca v bakrenem okrožju in oba skušata drug drugega prekositi v lažeh. Oba poročata to, kar jima povedo rudniški operatorji in pa člani anarhistične "alliance". In omenjenega lista potem

pravita, da so ta poročila nepristranska in resnična. Ye gods!

Če bi calumetski štrajkarji tako naredili z McNaughtonom kakor so hlapeci zadnjega z Moyero, bi "alijanski" tolovaji takoj linčali vsakega štrajkarja, katerega bi dobili v pest in vrh tega bi zvezna armada takoj drugi dan marširala na lice mesta.

Po kapitalistični morali je lahko vsakdo bogat če je 1.) delavec, 2.) zadovoljen in 3.) potrpežljiv. Večina delavstva se ravna po teh pravilih in zato rastejo bogataši — med kapitalisti.

Največja trojna zveza je veliki business, vlada in sodišča. Ta zveza temelji na uniji republikancev, demokratov in progresistov.

"Svoji k svojim", "podpiraj domače trgovce", "podpiraj rojake" itd. se glasi pesem, katero radi pojejo dragi rojaki trgovci v mirnih časih, kadar je delavec "zadovoljen". Če pa delavec mi ne zadovoljnost in gre na štrajk za večji kos kruha, tedaj pa dotični dragi rojaki v businessu takoj pozabijo na "svoji k svojim", pograbijo puško in so pripravljenu ubiti rojake delavce, če tako zahtevajo kapitalisti. To se danes godi v Calumetu, Mich. Delavci na štrajku si bodo drage rojake trgovce brez dvoma zapomnili in jim vrnilo mlo za drago, kadar bodo zadnji zopet peli "svoji k svojim!"

Po kapitalistični morali danes ne sodijo človeka po tem, kar je, temveč po tem, koliko premore. Ako imaš denar, si "alright", čeprav imaš votlo glavo kot boben. Ako si pa revež, tedaj si bedak in ničvreden človek, čeprav imaš več razuma v peti kakor skupaj sto bogatinov v glavah. Kdor ima polno možno, temu pomagajo drugi, ki te revež si pa pomagaj sam in — bog ti bo pomagal! Zadnje besede pomenijo, da boš večer siromak.

Če delavec kupi blago in ne more istega plačati o pravem času, je takoj ob kredit in zraven ga še proglasijo sleparjem. Kapitalist pa, kateri potom postavnega sleparstva — businessa — nagrablj kup denarja, ne da bi zanj kaj produciral, je dober businessman. Čimveč nagrablj in čimbolj odira, temvečji kredit ima.

"Pojdi delat!" ti pravijo, če si lačen in suh. Nečejo pa povedati, kje je delo.

Mr. Bryan je modra glava. On pravi, da človek v svojem življenju lahko zasluži milijon dolarjev.

On lahko "zasluži" \$30.000 na leto, kar zneso v 30% leta ravno milijon. Zlomek pa je, da povprečni delavec ne zahteva \$30.000 na leto od svojih delodajalcev. Kadar bodo delavci v splošnem toliko zahtevali in tudi dobili, potem ne bō več milijonarjev.

Ako vidiš krivico, a jo tajiš ali jo nečeš pripoznati, si zločinec v človeški družbi — in grešnik zoper boga. Katoliški listi, ki nasprotujejo socializmu, so vsi grešniki zoper boga.

Ako me ljubiš v areu, nikar me ne ljubi na jeziku; bolje je, da me pustiš brez vse ljubezni.

KRATKE VESTI.

— V Gradu na Stajerskem so trije socialisti izvoljeni v mestni svet.

— V Los Angelesu, Cal., izide nov socialistični dnevnik.

— Na angleškem socializem tako narašča, da se vse druge politične stranke združujejo proti socializem.

— Socialistični poslanci v francoskem parlamentu so s pomočjo unionistov izvojevali osemurno delo za 270.000 rudarjev v Franciji.

— Nemški kronani osel je prepovedal socialistične shode ob nedeljah z namenom, da se prikupi cerkvam. Posledice tega je, da je sedaj, že 35.000 oseb v Nemčiji izstopilo iz cerkve.

— Strašne posledice vojne na Balkanu občutijo revni sloji šele letošnjo zimo. Okrog 30.000 oseb v Makedoniji, Albaniji in na Bulgarskem strada in umira gladi. Kjer so bila pred dvema leti čisto toča mesta, vasi in polja, tam so danes pogorišča, razvaline in puščava.

— V državi Ohio je sprejet nov odkodninski zakon, ki stopi v veljavo s 1. januarjem. Po tem zakonu mora 17.000 delodajalcev v Ohio zavarovati svoje delavce in za smrtne slučaje je najvišji znesek \$3750. Zakon predpisuje odškodnino le za telesne poškodbe in smrtne ponesrečbe pri delu.

Razno.

— "The Live Issue", protisocialističen list, katerega izdajajo farji in iz katerega "duhoviti" Drobtinčar pri "Amerikanskem Slovenec" zajema svojo modrost, pripoveduje v eni najzadnjih izdaj, da je sodrug Bebel zapustil \$225.000. Farški poglavac je (sic) zamočil, da si je Bebel ta denar, kar ga je zapustil, prislužil s pisateljstvom in ne prispeval s rokuspokusom. Njegova knjiga "Žena" je bila povedena v vse kulturne jezike in je doživela eno in dvajseto izdajo v nemškem jeziku, ko je farški poglavac nosil še najbrž brzostrelne hlače. Ker se farški paglavci vstika v vse reči, bi bilo dobro, da bi naznanili, kdo je nabral in dal denar za obrambni fond v znesku \$100.000 za ljubega brata in fotra "rev." Hans Schmidta?

— Za pametnega človeka je vseeno, ako Hans Schmidta spozna, da je svoji zločin izvršil pri zdravi pameti ali pa kot norec. V obeh slučajih je rokuspokus hudo zadel. Ako je zločin izvršil pri zdravi pameti, je kot hudodelec spreminjal vino in kruh v Kristovo kri in telo, v drugem slučaju je pa to vršil kot norec. Bog pa vendar še ni ponižal samega sebe tako daleč, da bi se v varstvo izročal hudodelecm in norem. Kdo forej vlačil Boga po blatu. Vsi ti isti farji, ki trdijo, da imajo hudodelci in norci v kuti in "kiklji" moč spreminjati vino in kruh v Kristovo telo!

— Kapitalistični listi, katerim se je pridružil tudi pobožni striček "Amerikanski Slovenec" v Jolietu, so svoječasno poročali o strahovitom porazu socialistov v Jeni in Ilmenau v Nemčiji pri občinskih volitvah. Vsi listi so seveda škodoželjno prestavili, to je dokaz, da socialisti v Nemčiji nazadujejo.

Obrnimo tolar na drugo stran in pogledimo, zakaj socialistični kandidati niso dobili večine. V Jeni, Ilmenau-u, Weimarju in Eisenbachu lahko dobe ženske meščansko pravico in s tem tudi volilno občinsko pravo pod istimi pogoji kakor moški. Nad štirideset let se ni nihče brigal za ta za-

kon. Nakrat so pa kapitalisti odkrili, da lahko zmagajo pri občinskih volitvah, ako spretno izrabijo ta zakon. Uplivali so na ženske in dekleta, da so si pridobile meščansko pravico in za vsako novo meščansko pravico plačali deset mark pristojbine. Tovernarji v Ilmenau-u so posodili vsaki delavki deset mark za meščansko pravo pod pogojem, da njim izroče pooblastila za volitev. Ženske imajo volino pravo, ne smejo pa voliti, marveč morajo pooblastiti moškega, da volj zanje. Na ta način so kapitalisti skovali svojo "zmag". O porazu socialistov ne more biti govora, ker so se socialistični glasovi vzle temu umazanemu delu izdatno pomnožili. Pri prihodnjih volitvah bodo pa že socialisti skrbeli, da bodo delavke glasovale z njimi.

— Na kakšen nesramen mečin hujskajo žolti Hearstovi listi za vojno z Mehiko, dokazuje dejstvo, da so prinesli sliko, ki nam kaže nage otroke z vzdignjenimi rokami v vodi. "Otroke", tako se glasi v dodanem spisu, so progurali v vodo in jih prisilili, da so kviško dvignili roke in potem so jih vladni vojaki postrelili." V resnici pa gre za otroke, ki so se kopali in se veselje svojega življenja.

Tako se v teh časopisih, ki jih lastuje Hearst in ki ima ogromna posestva v Mehiki, hujska za vojno z Mehiko.

— V Bolgariji poka trlhi prestol nosatega carja Ferdinanda. Socialisti so pri zadnjih volitvah izvolili 1500 občinskih odbornikov in 47 poslancev v sobranje. Postali so druga najmočnejša stranka v sobranju. Vladna stranka je dobila 95 mandatov, kmečka zveza 6, meščanski demokratski 14, nacionalni 5, radikalni 4, naprednjaki 1. Vladna stranka Radoslavovijevje stranka sploh nima večine.

Uspehi opozicije, zlasti velikanke zmagi socialnih demokratov po mestih, so napravili v kraljevski palači skrajno mučen vtisk. Rezultat volitev je smatrti za izraz protumonarhičnega mišljenja bolgarskega ljudstva. V palači je velika zbežanost, ki se na znanj po možnosti taji. Kraljeva okolica gleda s strahom v bližjo bodočnost. Pravijo, da je za eventualen odhod kralja Ferdinanda vse pripravljeno. Ko se je Ferdinand vrnil v Sofijo, je mislil, da bo njegov povratak vplival na volitve in zboljšal njegov položaj. To upanje se ni uresničilo.

Po končanem volitvah sta prinesla socialistični listin pa "Balkanska Tribuna", zadnja me pripada nobeni stranki, članke z naslovom "Živela republika".

— Nova ozkosrčna naselniška predloga bo kmalu v kongresu vstila na razpravo. Radovedni smo, kakšno stališče bo zavzel sedanj predsednik napram predlogu, katero je vetiral njegov prednik.

Ko so sedanega predsednika prijeli glede njegovih nazorov o naseljevanju v zadnji volilni borbi, ki jih je razkladal v svojih knjigah, se je izgovarjal, ko je moledeval za glasove v inozemstvu rojenih državljanov, da je bil napačno informiran in da je svoje nazore o naseljevanju popolnoma spremenil.

Kdo ve, če bo naselniška predloga sprejeta, da me predsednik zopet spremenil svoje nazore o naseljevanju?

— Danes se ne vrše več čudeži, ki so bili le v navadi, dokler so po svetu hodili katoliški svetniki in svetnice, pa Mahomed edini in pravi prerok aha. Sedaj se "čudeži" vrše za neumne ljudi le v Lourdu, drugih podobnih krajih in na odrih, na katerih špiritisti z konglersko spretnostjo varajo lahkoverno občinstvo. Špiritisti so posebno aktivni, ker vedo, da se najlažje pride do denarja, ako se špekulira na človeško neumnost.

Pariški "čarovnik" Diekson si je nadejal nalogo, da razkrija špiritistični švindl. Diekson se ne zadovolji le s tem, da učenjakom razkrija špiritistični švindl, marveč gre direktno med ljudstvo in odkriva špiritistično sleparijo. Zadnjikrat je predaval v ljudski šoli v Faubourgu Saint-Antoine, kjer je špiritistične pri-

kazni: dviganje mize od tal, trkanje duhov, letanje lahkih reči po zraku, n. pr. kitare, gosli itd. po špiritistični metodi izvršil, potem pa pokazal, kako se to dela. V veselje navzočega občinstva, ki je tvorilo vrigo, je zavil dva oseba rokave in pokazal privezane koselje, s katerimi se je lahko mizeo dvignilo od tal in prisililo, da je s trkanjem dajala odgovore duhov.

Še večji smeh je pa obudilo letanje mrtvaške glave in bele prikazni po zraku, neke mlade deklice, ki je povzročila, da so pred nekaj leti potovali učenjaki v Algir. Mrtvaška glava in za njo duh sta se naenkrat prikazala na odru in visela in letala po zraku, da sta potem na čudežen način naenkrat izginila. Ko sta bila oder in dvorana zopet razsvetljena, je Diekson pojasnil, kako se izvrši ta prevara. Za prevaro se potrebuje popolno temo na odru, ki je prerezano. Skozi to prerezo vstopi popolnoma črna obličena človek, v eni roki drži mrtvaško glavo, v drugi pa duh, ki je navadna punčica iz enajz, zavita v pajčalon iz batista, in ju nosi po odru gorindol. Kako lahko se preslepi občinstvo, dokazuje dejstvo, da je Diekson prevaro ponovil po razlaganju, vzletemu pa ni nobeden gledalec kaj opazil.

— Mestni svet v Chicagi je sprejel odredbo, ki prepoveduje oglašati zdravniškim mazacem in drugim enakim rokovanjem svoje rokovanjsko oprt.

— Socialistična obstrukcija v mestnem zastopu v Linciu. Mestni zastop v Linciu, ki ima nemško-nacionalno večino, pripravlja volilno reformo za občino. Ta "reforma" pa ni drugega, nego drzeu rop delavskih pravic, zakaj nemško-nacionalna večina samo dati občinsko volilno pravico samo tistim, ki plačujejo po 20 K davka in ki so že dve leti v občini. Pred "reformo" je imel pa volilno pravico vsakdo, ki je plačeval 10 K davka in je prebival eno leto v občini. "Reforma" je torej popolnoma po buržvaznem okusu. Da niso socialistični zastopniki v linškem občinskem zastopu mirno sprejeli te "reforme", je samoposebi umljivo. Ko se je v četrtek dne 4. decembra ob pol petih poldne začela seja, je trajala do petka zjutraj do sedmih. Ob pol sedmih zvečer v četrtek je pričel govoriti sodrug Gruber in govoril do treh zjutraj. Za njim je govoril sodrug Erhart do sedmih zjutraj. Nato je župan odgodil posvetovanje. Socialistični zastopniki v občinskem svetu so izjavili, da prej razbijejo občinski svet, preden bo sprejeta ta reforma.

— Srbsko meso v Berlinu. V Berlinu jedo slastno pečenko srbskih prešičev, med tem ko je to za Avstrijo prepovedan sad. Draginja tlač prebivalstvo v Nemčiji in Avstriji; med obema državama je le ta razlika, da so v Avstriji oblagodarjeni s parlamentom, katerega večina je besna sovražnica vsakega uvoza mesa. Med onimi ljudskimi zastopniki v avstrijskem parlamentu, katerim so interesi veleagrarcev predvsem na srejo, so seveda tudi slovenski klerikalci, ki niso le v parlamentu nasprotovali uvozu mesa, ampak ki so tudi v minullem zasedanju kranjskega deželnega zbora povedali, da je vse, kar govori "socialni" demokratje, da bi se cene mesa znižale, če bi imeli uvoz, "sleparija". Seveda imajo v Nemčiji ministre, ki se sicer glede "visoke" politike ne morejo meriti z Berchtoldom, ki pa imajo toliko zdravega razuma, da uvidijo, da je za ljudstvo bolj koristno meso iz tujine, kakor pa drago domače meso. Zato je dovolil pred kratkim pruski poljedelski minister berlinskemu magistratu, da sme skleniti pogodbo z veliko belgajsko firmo za dobavo svinjskega mesa. V Belgiji je takoj odpotoval berlinski pridelkov. Avstrijci so res lahko od sreje veselili svoje modre vlade in posebna sreča je, če se rodi človek v Avstriji.

— Svinjar v kuti. Pri okrožnem sodišču v Ljubnem je bil na tajni obravnavi obsojen na deset mesecev težke ječe "častivredni brat" Franc Thumfahrt iz reda Benediktincev, ker je zlorabljal šoloobvezne dečke. Po prestani kazni mogoče pride ta "svetla" cerkvena luč v Ameriko kot misijonar.

— Znamenje biteljubne dobe. Mestni očetje v Kansas Cityju se poganjajo za maksimalni delavni čas — za konje. V legislaturi države Kansas so pa odklonili predlog edinega socialističnega poslanca za deveturni delavnik za ljudi. Pa naj še kdo reče, da nimajo zastopniki kapitalizma v postavodajnih zbora človekoljubnih sre!

— Otton A. Rozalaky, ki je poslal Brandta, mladega Šveda, za trideset let v ječo, češ, da je napadel milijonarja Schiffa, in katerega poznajo vsled njegovih brutalnih obsodb po vseh Zdr. državah, bo na letnem zborovanju za varstvo konj glavni govornik. Biteljubje tega človeka izvabi res vsakemu solze iz oči.

— Slika civilizacije. Sodruga z maskami na obrazu in puškami v rokah je v Willistonu, N. D. udrla v okrajno ječo in pobila na tla šerifa Ericksona in ugrabila Cleve Culberstona, ki je bil obsojen v dosmrtno ječo, češ, da je umoril družino Dillon na neki bližnji farmi.

Ko je sodruga udrla v ječo se je Culberston postavil v bran in pobil s pestjo enega napadaleca na tla. Ali kaj hoče en človek napram petdesetim. Kmalu so ga imeli na tleh zvezanega. Culberston je nato zaupil: "Jaz nisem pravi človek. — Pravim, da nisem pravi človek." Ali sodruga se ni zmenila za ta klic, podobna je bila krvičejni zverini, ki zavoha kri. Napol nezavestnega so privezali k avtomobilu in vlekli na most preko malega Missourija. Tam so mu privezali krog vratu 30 čevljev dolgo vrvi in ga pahnili z mosta. Nesrečniku je brizgnila kri iz ust in ušes. Ali človeška zver se ni bila sita krvi. Nanj se je vsaka toča krogelj in najmanj dvajset jih je zadelo cilj. Vpričo takih linčarskih orgij se nehote vriva vsakemu pametnemu človeku vprašanje, ali civilizacija v Združenih državah je tako dovršena, da se ne sme stric Sam vtikati v razmere sosedne republike na jugu in učiti Mehikance civilizacije.

Vsako naj prvo pomete pred svojim pragom in ko bo čisto, naj gre gledat še le k osedu.

— Prav na tihem so se socialisti v Kaliforniji pripravili za hud udarec proti izkoriščevalcem. Nabrli so potrebne podpise, da se potom splošnega glasovanja uvede osemurni delavnik v vseh industrijah. To je ista zakonska predloga, ki jo je predložil edini socialistični poslanec v legislaturi, proti kateri so glasovali vsi zastopniki kapitalističnih interesov.

Sedaj bodo morali priti z barvo na dan tudi nazadnjaški unijaki voditelji, ki se najbolj jezijo, kadar morajo s socialisti skupno delati za dobrobit delavstva.

— Sijajna zmaga španskih rudarjev. Iz Madrida poročajo: Rudarska stavka v Rio Tinto, pri kateri je bilo udeleženih 17.000 delavcev, se je končala z zmago stavkajočih. Od 1. januarja dalje bo uveden osemurni delovnik, minimalno mezdo za mladostne delavce-so povišali, ostali rudarji bodo dobivali dnevno po 5c vinarjev več. Od 1. januarja dalje stopi v veljavo invalidno zavarovanje in brezplačna bolniška podpora. Družba je dalje prevzela obveznost, da bo nabila povsod delovni red; spori pridejo pred posebno razsodišče z delavskimi zastopniki. Vsi delavci, ki so bili odpušteni zaradi agitacije ali stavke, bodo sprejeti na delo. Ta zmaga rudarjev je prva sijajna in pomembna delavska zmaga na Španskem, ker je družba Rio Tinto največje kapitalistično podjetje na Španskem. Med španskim delavstvom vlada veliko veselje. Boj je vodila rudarska organizacija s pomočjo socialističnega časopisja "El Socialista". Druge strokovne organizacije so stavkajoče čvrsto podpirale.

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKI TOREK.

— Lastnik in urednik: —

Jugoslovanska delavska tiskovna družba v Chicago, Illinois.

Naročnina: Za Ameriko \$2.00 za celo leto, \$1.00 za pol leta. Za Evropo \$2.50 za celo leto, \$1.25 za pol leta.

Oglašiti po dogovoru. Pri spremembi bivaliteta je poleg novega naznaniti tudi stari naslov.

Glasilo slovenske organizacije Jugosl. socialistične zveze v Ameriki.

Vse pritožbe glede nerednega pošiljanja lista in drugih nerednosti, se pošiljati predsedniku družbe.

Fr. Podlipca, 5039 W. 25. Pl. Cicero, Ill.

PROLETARIAN

Owned and published every Tuesday by

South Slavic Workmen's Publishing Company Chicago, Illinois.

Subscription rates: United States and Canada, \$2.00 a year, \$1.00 for half year. Foreign countries \$2.50 a year, \$1.25 for half year.

Advertising rates on agreement.

NASLOV (ADDRESS):

"PROLETAREC"

4006 W. 31. STREET, CHICAGO ILLINOIS.

Telephone: LAWNDALE 9677

POTRES.

Iz dela nešteti milijoni delavskih rok izvirajo bogastvo kapitalističnega sveta. Na suženjskem hlapčevstvu nešteti milijoni ljudi, ki delajo, ne da bi vedeli za kaj in koga, je zgrajena moč kapitalističnih velesil. In ne samo ogromne armade belih delavcev v Evropi robota kapitalu, temveč tudi drugod, razun Evrope, je mednarodni kapital vpregel v svoj jarem nič manjše množice človeških bitij, kakor v Evropi. Vse, kar nosi človeški obraz, brez razlike kraja, povsod kjer mu je bilo le dostopno, je revne sloje človeškega rodu zaslužil. Črnci, na pavolnatih plantažah Amerike in v kavčukastih gozdovih v Kongu; Indijci, v predilnicah Bombaja, na obsežnih zemljiščih Bengalije in v čajovih nasadih Ceylona; Kafri in Hottentoti, ki v daljni južni Afriki kopljejo v rudnikih blesteče se zlato; kitajski kuliji, ki v lukah velikega Oceana prenašajo tovare in Malajci v nasadih dišavnih korenin Arhipeleja. — vsi, vsi, ustvarjajo potom svojih rok nadvrednost, ki se steka v blaginjah evropskih in ameriških kapitalistov. Vsi, vsi, spreminjajo vrednost zemlje v zlato, kojega moč je v prvi vrsti delavca bele kože podjarmila. In če je prav belo delavstvo tu in tam rebeliralo, se vedno je ostajalo kapitalu prijetna tolažba, da ga milijone in milijone kulijev brez vsake lastne volje, nemo, ponižno in brez vsake sile k odporu uboga.

Toda časi se spreminjajo, nekaj let sem se je začela zemlja, na kateri je kapital zgradil svoje navede nezgodne gradove, nevarno tresti.

Duh rebelije, duh vstaje se je na grozo vseh kapitalistov začel opasno širiti tudi že med rumeni, rdečimi in črnimi dosedaj potrpežljivimi sužnji. Veliki, svetovno zgodovinski preobrti se pripravljajo po vsem daljnem vzhodu.

Zelo pomenljivi dogodki tega splošnega revolucionarnega vrenja je kapitalistični razred Anglije ne male prestrašil. V Južni Afriki, kjer se od časa burske vojske vedno pojavljajo strašni socialni boji, je policija in vojaštvo zopet stopilo v akcijo, in zopet namreč strelja na ljudi, ki so brez vsake obrambe; zopet se polnijo z vjetniki. Revolucionarni strah preinja in prestrecava vso deželo. In odmev, ki ga ta strah oddaja v Indiji je znamenje teške krize, ki se je po vsej svetovni velikobritanski državi začela oglašati.

Kapitalisti so že skozi dolga leta uvažali indijske kulije v južno Afriko tako, da dandanes dela v tamošnjih sladkornih plantažah in rudnikih ter tovarnah v Natalu, ter indijskih proletarcev preko 133.000.

Potom dolgoletnih kontraktov vezani na podjetnike, so ti ljudje stlačeni skupaj po mizernih vaseh do danes, v pravem pomenu besede živeli kakor sužnji. Belji biriči, ki jih imenujejo, so jih priganjali pri delu z bičem v roki in zelo pogostoma je bič, ki je imel devet koncev, žvižgal po

hebtih njihovih usmiljenja vrednih žrtvah.

In danes? Danes kar naenkrat stoji 133.000 indijskih sužnje v stavki!

V zadnjih letih se je zelo pogostoma dogajalo, da indijski delavci, kadar je potekel njihov kontrakt, se niso več vračali nazaj domov, pa tudi kot delavci niso nadaljevali dela na plantažah ali pa v rudnikih, temveč so si s pomočjo prihranjenega zasluga kupili, oziroma otvorili kako trgovino, ali pa v najem vzeli kako zemljišče, katerega so potem kpt samostojni gospodarji obdelovali. To pa vladajočemu razredu Južne Afrike ni bilo po godu: "potrebujemo Indijce kot kontraktne delavce, nikakor pa jih ne potrebujemo kot svobodne moč" tako je s cinično odkritostjo dejal vodja agrareev. In prizadevanje južnoafriškega vladajočega razreda je imelo za posledico, da je vlada v Južni Afriki prišla na satansko misel, zapleniti indijskim proletarcem vse njihove prihranke, da jim odvzeta možnost naseljevati se po Južni Afriki kot svobodni trgovci, oziroma kot svobodni kmetje.

Vlada jim je enostavno diktirala davke od vsake glave, v znesku po 72 K! To je bilo ubogim zaslužnjem Indijcem preveč, ob enem pa tudi zadosti. Že dolgo tlačenja nezadovoljnost je butnila z elementarno silo na dan, vseh 133.000 je odložilo delo.

Sužnji so na mah postali delavci, ki se poslužujejo moderne bojnega sredstva, stavke. Velikanski delavski shodi, na katerih sestavljajo zahteve, slede. In kuliji, ki so do danes bili sužnji, vstajajo in trgajo vpricho presečene javnosti zastor, ki je do danes zakrivalo peklo, v katerem so živeli. Tu je slišati, da je na sladkornih plantažah telesna kazen, to se pravi pretep še vedno v navadi, tam zopet, da je v premogovniku v Ballengeidu priganjač nekega indijskega delavca smel brez vsake kazni ubiti, povsod pa pripovedujejo o groznicah nezgodah pri delu.

Vlada mobilizira oboroženo silo, daje voditelje zapirati, in delavce radi kršenja kontrakta obsojati na prisilno delo in v zapore ter privaja Kafre kot stavkolomec v deželo.

Toda kuliji se postavljajo v bran! Branijo se kakor razkačeni levi z gorjačami in nožmi proti policiji in vojaštvu; nasade sladkorne trsi zažigajo ter izjavljajo, da se popreje ne bodo pogajali, dokler njihovi voditelji ne bodo izpuščeni na svobodo in kar zveni kakor bajka — je, da se črni Kafri, ki so prišli kot stavkolomec, tu in tam velikanskemu gibanju — pridružujejo! Stavka naj se že konča kakorkoli, eno je gotovo: Nepričakovana vstaja in upor najbolj potrepljivega in najbolj ponižnega delavca na svetu, nenadna izpremenitev tovarne živine v čutečega človeka in bojujočega se delavca je grandiozen prizor brez primere; zgodovinski dogodek prve vrste.

Pri vsem tem pa ne smemo pozabiti, da tvori teh 133.000 indijskih kulijev v Južni Afriki prav za prav le majhen oddelek velike veliko večje armade, kajti pod angleškim žezlom živi v njihovi domovini, v velikanski indijski državi 300 mil. ljudi, in med temi je na milijone in milijone njihovih bratov. Važnejši in zgodovinski pomembnejši kakor stavka v Natalu pa so dogodki, ki jih je izval odmev tega boja v Indiji sami. Shod na shod se vrši v Bengaliji in v Dekhanu, povsod je slišati ogorčene proteste proti nečloveškemu ravnanju z Indijci v Natalu. V celi Indiji zbirajo prispevke za podporo stavkajočim s tako vneto, da so posebni za to nalašč sestavljeni odbori že v prvem hipu bili vstanu 160.000 kron nabranega denarja poslali vstavkovni blaginji njihov bratov v Natalu. Pretresiočji bojni klic preveva vso deželo, vse kriči po masčevanju!

300 milijonov ljudi — toliko kakor v vsej Evropi brez Rusije — živi v Indiji in to velikansko državo ovlađuje Anglija s pomočjo le 6500 angleških radnikov in 78.000 angleških vojakov. O grozno množice tega prebivalstva drži na uzdi edinole nadnaravna vera v čudodelno moč evropskega orožja. A ta nadnaravna vera v to orožje je pričela

opasno pešati in zavednost ter navdušeno zaupanje v samega sebe plamti vpricho dogodkov v Južni Afriki med indijskimi masami močnejše kot kdaj popreje.

In tako se zemlja, na kateri je zgrajena na videz nepremagljive trdnjave angleške svetovne države zgrajena, nevarno tresi. Med tem ko se na samem Angleškem nekdanj tako mirni delavci, ki se jih je vsemu socialističnemu svetu na evropski kopnini predstavljalo kot vzorne fante, v velikanskih bojih dvigalo se iz Južne Afrike, čuje temno a sumljivo bobnenje, v ogromni Indiji pa se mogočnim angleškim svetovnemu gospodom i zemlja pod nogami tresi!

Sužnji kapitala se vzbujajo povsod ne samo v Evropi sami, Duh nezadovoljnosti, duh revolucije, ki se nahaja na zmagovitem pohodu preveva ves svet. Dosedaj neslišano raste in dozoreva v naročju časa, bližje prihaja ura, v kateri bo vključeno človeštvo raztrgalo verige, v katere ga je vkoval kapitalizem s pomočjo zlatega denarja.

PODRUŽABLJENJE.

Počasi smo prišli v dobo — počasi toda sigurno — ko se slišijo glasovi po javnem lastništvu brozjava, telefona in železnice. To so glasovi izven socialističnih vrst, glasovi takozvanih radikalnih demokratov in progresistov, ki kolikor toliko capljajo za duhom časa in ki ne morejo preslišati glasov moderne proletarijata, kateri že petdeset let zahteva ljudsko last vseh industrij.

Ti glasovi se izražajo v priporočilu glavnega poštarja v Washingtonu, da vlada prevzame in upravlja telegraf in telefon v zvezi s pošto; dalje se izražajo v kongresu, kjer neki kongresnik predlaga, da stric Sam gradi in upravlja železnice v Alaski. In če se obnese stric Samova železnica v Alaski — se slišijo glasovi — zakaj se ne bi obneslo narodno lastništvo železnice tudi v celi republiki?

Poleg teh glasov se seveda oglašajo tudi drugi glasovi, ki plašno povprašujejo: kako bo vlada to naredila? Železnice v Alaski bi že šlo, ker tam bo stric Sam zidal isto na prazno mesto; ali tukaj v državi že imamo železnice in imamo tudi telefon in telegraf. Da bi stric Sam zidal konkurenčne linije, bilo bi nespametno. Kako torej dobiti zasebne železnice, telegrafske in telefonske črte? Ali naj stric Sam kupi ta podjetja? Na. Toda po kakih cenah? Ali naj plača aktualno vrednost, ali naj plača celo dozdevno vrednost z zvedenimi delnicami vred?

Na ta vprašanja imamo edino socialisti logičen odgovor. Gotovo je, da ta naš odgovor danes še ne vpoštevajo radikalni reformisti drugih strank, toda vpoštevati ga bodo čez par let, kakor da nes vpoštevajo vprašanje o podružabljenju obratnih sredstev, kar so še pred par leti prezirali. Mi pravimo: kakor bi bila velika nespamet, da bi stric Sam gradil konkurenčni telefon, brozjav, železnice, bila bi toliko večja nespamet, da bi ljudstvo plačalo tudi en cent za omenjene naprave, ki že eksistirajo. Stric Sam naj izvrši kratak proces: kongres naj sprejme zakon, s katerim se proglasi obstoječi telefon, telegraf in vse železnice za javno last brez vsake odškodnine. To bi bila z drugimi besedami konfiskacija ali zaplema. Naj se imenuje kakor hoče — to je edina prava pot.

Seveda dokler bo kongres v rokah demokratov in progresistov — pa naj bo še tako radikalni — to se ne bo zgodilo, kajti po sedanjih kapitalistični morali je konfiskacija krivična, kar se tiče zasebne lastnine kapitalistov. Mi pa pravimo in lahko dokažemo, da so kapitalisti pridobili vsa svoja ogromna imetja potom počasne in sistematične konfiskacije. Kapitalisti plenijo delavcem nadvrednost proizvoda, katero spravijo v obliki dobička v svoj šep. To je postavno, ker to dovoljujejo zakoni, ki so jih sprejeli kapitalisti v zaščit svojih koristi. Če je torej za kapitaliste postavno, da smejo pleniti delavstvu nadvrednost, bilo bi tudi postavno za delavstvo, da razlasti kapitaliste njihovih industrij. Čemu plačevati železnice in ostala obratna ter proizvodna sredstva, ko so pa že

stokrat plačana? Delavsko ljudstvo je te reči že pošteno plačalo in preplačalo, zato je naravnost nespamet, da bi morala še enkrat plačevati, ko bo šlo za podružabljenje.

Moč je pravica. Večina je moč. Kar večina sklene, je zakon. Delavstvo v Zd. državah tvori večino prebivalstva. Toda delavstvo je danes brez moči v zakonodajstvu, ker nima večine. Kadar delavstvo izvoli večino svojih zastopnikov in zakonodajna telesa, tedaj bo imelo moč in lahko sklene zakon, da se imajo vsa proizvodna in obratna sredstva (železnice, brozjav, telefon, rudniki, tovarne itd.), ki so danes zasebna last, podružabiti brez vsake odškodnine. Temu zakonu se bodo morali kapitalisti pokoriti kakor se moramo danes delavci pokoriti kapitalističnim zakonom, čeprav gazijo naša najprimitivnejša prava!

Tega zakona naravno ne bodo sprejeli sedanji zakonodajalci, ki so hlapčoni kapitalizma. To delo čaka socialiste. Čimprej pridejo socialisti na površje zakonodajne moči, temprej se bo to zgodilo. Mogoče se ma zgodi v enem dnevu niti v enem letu socialistične narodne uprave, toda zgodilo se bo za gotovo. Delavci nimajo pri tem ničesar izgubiti, zato je na njih ležeče, kedaj se to izvrši.

Končno moramo omeniti, da socialistična stranka danes še nima v programu, na kak način se naj izvrši podružabljenje. To košljivo točko prepušča stranka za bodočnost, ko pride čas za izvršitev. Posamezni socialisti pa lahko že danes izrekamo svoja mnenja in pametna mnenja posameznikov so lahko jutri princip stranke.

PRI GLAS SVOBODE SLEPOMIŠIJO.

V 326 številki Proletarca smo priobčili dopis društva št. 37 SSPZ v West Newton, Pa., ker so nam pisali, da ga Glas Svobode, ki je oficijelno glasilo rečene zveze ni hotel priobčiti. — V W. Newton je socialističen klub in člani dotičnega društva so zaneslo tudi naročniki Proletarca in člani socialističnega kluba. — Ker kot član SSPZ niso dobili zadostnega, je naravno, da smo bili moralno dolžni dopis priobčiti, ker je bil stvar.

Pod dopisom smo naredili pripombo, da priobčujemo dopis vsled tega, ker ga ni, priobčilo glasilo Glas Svobode. Stem smo pojasnili ostalim družtvam SSPZ, da se sicer v njih zadeve ne vtičejo. — G. Konda je pa takoj v drugi številki "G. S." vsled tega prav po tolovajsko napadel uredništvo Proletarca in mu očital, da je svoječasno zagovarjalo lopovstva in da koplje svojemu bližnjemu grob.

Ko smo uprašali gospode svobodomislee, kdaj je uredništvo Proletarca zagovarjalo lopovstva in koga mislijo svojim bližnjim, so pa mesto stvarnega in odločnega odgovora zlezli pod klop in poklicali v spomin Simon Gregorčičev spomenik in v to svrhu nabrali denar, kakor tudi dolgotrajni zagovor — nekoga! Ime dotičnika — pravijo — žalmože in stem končujejo.

Vrjamejo, da bi gospode svobodomislee, ko so enkrat spravili nesramno laž v predla Glas Svobode, radi stvar započatili in pustili v javnosti mnenje, da je Proletarec v resnici kedaj zagovarjal kakšna lopovstva; toda socialisti si ne puste kartakole obesiti nekaj na vrat, ne da bi vedeli kaj in kako. Brez dokazov se niti bogovi ne borijo! Gospod Konda pa nima dokazov, zato mora slepomišati, lagati in zavijati!

Mi vemo prav dobro kaj teži g. Konda. Vzroki, zakaj se je zaletel v uredništvo Proletarca so nam znani. G. Konda sam dobro ve, da ni imelo uredništvo Proletarca ničesar opraviti z nabiranjem denarja za Gregorčičev spomenik, ampak da je to opravil Glas Svobode! Če se je pa radi dotičnega fonda kdo v Proletarcu zagovarjal, se je pod tiste tudi podpisal in ni prevzel uredništvo za to nobene odgovornosti. Ampak ta reč je g. Kondi čisto postranska — samo en valop je to do druge — bolj pereče reči, ki mu leži na srcu in s katero prihaja v drugi točki, kjer nas obdoljuje, da kopljemo

svojemu bližnjemu grob. — Tiskarna Jugoslovanske socialistične zveze — to je tista reč, ki bo de g. Kondo v oči.

V ravnosti številki je bil namreč priobčen tudi oglašilni poziv za agitacijo zvezne tiskarne, kar bi se po g. Kondatovem mnenju, sedaj, ko ima tudi on tiskarno, za katero fehta na vse kriplje, ne smelo zgoditi. Če bi socialisti bili pasivni napram svoji tiskarni, potem bi g. Konda lepo molčal, tudi če bi ga socialisti radi onega dopisa okrecali. Ali sedaj je drugače. Računal je na posamezne socialiste po naselbinah, kar naenkrat pride pa poziv na delo za lastno tiskarno. To je bilo pa g. Kondi, ki je že razpleto mrežo svoje privatne korespondence na vse strani, preveč. Zato se je poslužil svoje stare metode: "laži in obrekuj, nekaj bo že ostalo". Eno teh sredstev se zreali v obdolžitvi uredništva, da je zagovarjalo lopovstva, kar ne bo vstanu g. Kondi nikdar dokazati!

Uprašali bi g. Kondo in njegove zagovornike: kako pridejo na to predrzno misel, da je Jugoslovanska socialistična zveza njih bližnji? Ali ima Jugosl. socialistična zveza kakšne interese v tiskarni g. Konde? — Prav nobenih ne! Ali ni torej impertinetno, če se hoče meninčebinič mostiti Jugosl. socialistično zvezo s privatnim svobodomiselnim podjetjem in prikazevati hoté nekaj kar ni in nikdar ne bo? — Ne navelično, ne gospodarsko nemore biti o tem govora! To je direktno stentat na skupno delo jugoslov. delavcev v Ameriki; izmišljena hudobnja je, iz katere prihaja roganje nad socialistično aktivnostjo med slovenskimi delavci v Ameriki!

Če nam g. Konda pravi naš "bližnji", pomeni to v njegovem jeziku **Vi nižji, manj vredni** "bližnji". Izkušnje, ki smo jih imeli že z g. Kondo, so nas izučile spoznavati termine njegovega jezika, ki se da poslužuje v svojem listu. G. Konda je svobodomislec in zato mu ni dovolj, da je en k z drugimi; on hoče biti vedno več kakor organizacija. Iz tega se pa tudi lahko razlaga, zakaj se g. Konda ni mogel s socialisti. Ako hoče g. Konda ekzistirati s svojo svobodomislenostjo, je to njegova stvar; ali kadar bo trosil laži v svet z namenom, da okoristi z njimi svoj privatni biznis, mu bomo povedali na ves glas: **lažnjivec, kaj slepomišiš!**

BESTIJALNOST COLORADSKIH MILIČARJEV.

Prisilili so delavca, da je moral — le za šalo — kopati svoj grob.

(Slika iz coloradskega štrajka.)

"Denver Express" prinaša od svojega poročevalca iz Walsenburga, Colo., torej iz središča coloradske stavke premogarjev, sledeči dogodek, ki jasno priča, kake posebejne zveri da so "slavni" ameriški miličarji:

"Andro Colnar je bil te dni žrtev strašne, ostudne in nečloveške šale, šale, ki prekaša najostudnejša početja nekdanjih španskih inkvizitorjev ali tolpe najbolj divjih Indijancev.

Šaljivci, ki so sladili srca nad mukami Andro Colnarja, pa niso necivilizirani divjaki, niti veraki zelotje, temveč ravno nasprotno — oni se štejejo med olikane državljane v Coloradu in mogoče so bili normalni ljudje preden niso prišli v stavkovno okrožje kot vojak coloradske narodne garde.

Andro Colnar je Hrvat in 48. let star. Osemnajst let je bil premogar v Coloradu. On je naturaliziran državljan in danes je s tisočermi drugimi na štrajku za ustavne pravice, ki bi jih morali že davno uživati vsi ameriški državljani.

Tukaj je njegova povest:

"Odkar je započel štrajk, delal sem na svojem "ranchu" pri Mainu sedem milj južno od Walsenburga. Jaz sem oženjen in imam štiri hčerke. V petek dne 28. novembra sem lovil zajce blizu svojega zamljišča, ko pride četa vojakov in me aretirajo. Pred nekaj dnevi sem namreč pisal nekemu štrajkolomcu v Midway rovu, da naj pusti delo in stopi v unijo in to pismo je na nekak način prišlo v roke vojakom, zato so me poiskali. Šel sem z njimi in odpeljali so me v vojaško ta-

borišče v Lesterju. Tamošnja majhna ječa je bila že polna štrajkarjev, zato so me zaprl v neko hišo, zvezali mi roke na hrbtno in postavili vojaka k meni za stražo. Drugi dan v soboto so me vrghi v ječo. Bila je temna in umazana klet polna raznega mrčesa. V nedeljo jutro so me peljali ven in jaz sem bil vesel, da sem bil prost nesnage. Kapitan Drake, kateri je bil edini med vojniki, da sem ga poznal po imenu, me je nekaj izpraševal in potem sklenil, da ostanem v zaporu. Nato so me vojniki peljali na presto nedaleč od ječe in eden izmed njih je z bajonetom naredil šest čevljev dolgo in trideset palec široko zarezo v tla. Drugi prinese kramp in lopato in zaukažejo mi, da izkopljem na znamenovanem mestu osem čevljev globoko jamo.

Prišel sem kopati, toda čimdalje sem kopal, tembolj sumljiva se mi je zdelo jama. Vojaki so stali naokrog in priganjali me, da naj brž kopljem. Nato so se med seboj resno pogovarjali, toda glasno, tako da sem lahko slišal.

"Izgleda, kakor da bo nekdo spet pokopan", pravi eden.

"Da, samo če bo luknja dovolj velika", odgovori drugi. "Ne vem, dali bomo rabili trugo ali bo zadostovala kaka stara plah-ta."

Nato so se smejali.

Čez nekaj časa me eden vpraša, ako sem katoličan in ko mu prikimam, pravi, da bo poslal po duhovnika. Pokličejo vojaškega zdravnika in ga vprašajo, ako bo luknja dovolj velika, kakor on odgovori, da bo. In ves čas so se surovo smejali in priganjali, da naj hitro kopljem.

Tedaj stopi k meni miličar in me ogovori v poljskem jeziku. Pove mi, da bom ustreljen drugo jutro in pokopan v jami, katero sedaj kopljem. Končno mi reče, da naj se žurim, da bom prej gotov.

Nihče ne more zapopasti, kako sem se prestrašil. Kajti mislil sem, da govore resnice. Oprl sem na lopato, da se ne bi zgrudil in prisil sem, da naj pokličejo mojo ženo in štiri otroke, da bi jih vsaj enkrat še videl, preden umrjem. Ali vojniki so se samo smejali in čimbolj sem prosil milosti, tembolj so se krohotali.

Nisem mogel več kopati. Tresel sem se po celem životu in v par trenutkih so mi odpovedale noge vsako službo. Padel sem v jamo, kolikor sem jo izkopal. Napol v nezavesti sem čutil, kako so me prijeli vojniki in zavlekli nazaj v ječo. Med tem so se pa še vedno smejali. Čez kake tri ure pride k meni kapitan Drake in jaz sem mislil, da se mi bliža zadnja ura. Toda kapitan je odprl vrata in rekel, da sem prost, a ob enem mi je zagrozil, da bom zopet zaprt, ako ne pustim skebe na miru. In tedaj sem se oddahnil. Spoznal sem, da so se vojniki z menoj šaljili, ali bila je peklenška šala. Moja žena je še bolj prestrašena kakor jaz in neprestano me sili, da naj gremo proč od tukaj. Ali jaz hočem ostati, dokler štrajkarji ne zmagamo, pa če tudi me ustrelje. Kljub temu si pa ne morem pomagati, da se ne bi tresel po vsem životu, kadar se spomnim, kako peklenško so me vojniki ostrašili."

To je njegova povest. Ubogi mož se je res tresel kakor šiba na vodi, ko mi je to pripovedoval. Kaj si pač mislijo dobre in spoštovane matere v Coloradu, kojih sinovi služijo v milici — kaj si mislijo o svojih nadebudnih sinovih, ki so na tak bestijalni način terorizirali starega premogarja in se krohotali njegovim duševnim mukam?

Taki so plačani morileci v službi kapitalizma.

(Op. stavca: Ne samo nesrečni mož, temveč tudi jaz sem se tresel, ko sem staval nesrečnikovo povest in mislim, da se bodo tresli ter zgražali tudi čitatelji pri čitanju. Pufaj ameriški militarizem!)

— Odškodnina papeštvu. * Od 508 poslancev, izvoljenih v Italiji, je 300 poslancev obljubilo, da ne bodo glasovali za postavbo, ki dovolj ločitev zakona. Teh 300 poslancev je bilo izvoljenih s pomočjo klerikalcev. Razširjena volilna pravica je dala priliko klerikalcem, da so gnali na volišče take ovčice, ki ne znajo čitati in pisati, in da volijo tako, kakor ukaže kaplan.

Jugoslovanska socijalistična Zveza v Ameriki.

EKSEKUTIVA:

Filip Godina, B. R. Savič, Frank Petrič, M. Lučić, Fr. Aleš, M. Polovina, J. Krpan, Z. Bajšić, M. Vrkljan, Alex Dubravac, Frank Hren.

NADZORNI ODBOR:

Mike Mavrič, Chicago, Ill., J. Zakovič, Waukegan, Ill., John Zvanut, Chicago, Ill., Nick. Hinich, Milwaukee, Wis., Dimitar Ekonomof, Gary, Ind.

ODBOR ZA UPRAVO ZVEZNE TISKARNE

G. Berger, Jos. Zavertnik ml., B. R. Savič, I. Steiner. — Vse informacije o tiskarni daje tajnik tega odbora Jos. Zavertnik ml., 2821 So. Crawford Ave., Chicago, Ill.

Klubi, ki seje govornike, naj se obrnejo na gl. tajnika.

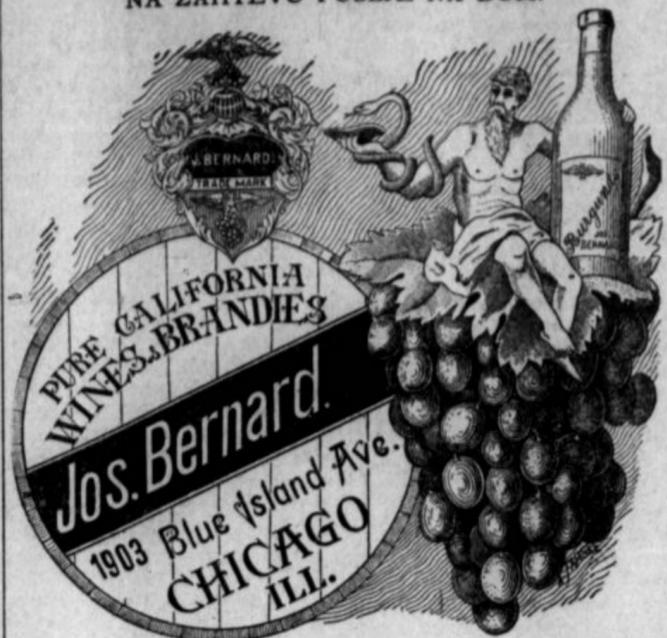
- ARKANSAS: — 52. Jenny Lind, Ark.—Jugosl. soc. klub, taj. Anton Pečar, R. F. D. 3, Box 147, 107. Huntington, Ark.—Jugosl. soc. klub, tajnik Fr. Senger, R.F.D. 191. CALIFORNIA: — 68. Oakland—San Francisco, Cal.—Jugosl. Soc. Udruž., tajnik B. Markovič, 846 Jackson St., W. Oakland, Cal. COLORADO: — 132. Pueblo, Colo. — Jugosl. soc. klub, tajnik Jos. Cuzak, 1227 Berwind St. ILLINOIS: — 4. La Salle, Ill. — Jugosl. soc. skupina, tajnik John Rogelj, 1037 — 2nd St. 6. Chicago, Ill.—Jugosl. Soc. Udruženje, tajnik Blaz Jakopec, 1830 So. Centre Avenue. 20. Chicago, Ill.—Jugosl. soc. udruženje, taj. Petar Kokotovich, 2296 Clybourn Avenue. 39. Oglesby, Ill.—Jugosl. soc. klub, tajnik Fr. Alaup, Box 67. 45. Waukegan, Ill. — Jugosl. soc. klub, tajnik John Zakovič, 427 Belvedere St., organizator J. Petrovič. Seje vsako zadnje nedeljo v mesecu ob 9 uri dopoldne v dvorani John Stražičarja. 46. Panama, Ill. — Jugosl. soc. klub, tajnik Joe Ferjančič, box 10. 50. Virden, Ill. — Jugosl. soc. klub, tajnik Fr. Reven, box 12. Seje so vsake 2. in 4. nedelje v mesecu ob sedmi uri zjutraj v Union Hall. 56. East St. Louis, Ill. — Jugosl. socialistično udruženje, tajnik John Badalich, 211 Exchange. 60. Chicago, Ill. — Jugosl. socialistično udruženje, tajnik S. Sekulich, 3247 E. 64th Ave. 64. Livingston, Ill. — Jugosl. socialistično klub, tajnik Frank Krek, P. O. 67. Springfield, Ill.—Jugosl. soc. klub, tajnik Karl Welletz, 329 N. Lincoln av. 84. Witt, Ill. — Jugosl. soc. klub, tajnik Demeter Senuskar, Box 151. 92. Zeigler, Ill. — Jugosl. soc. udruženje, tajnik M. Vidakovič, Box 166. 106. De Pue, Ill. — Jugosl. soc. klub, tajnik Jos. Omerza, Box 651. 109. Granite City, Ill. — Jugosl. soc. klub, tajnik šef. Egedušič, Box 38. 110. Staunton, Ill. — Jugosl. soc. klub, tajnik Jak. Končina, Box 658. Organizator Fr. Jerkšič. 115. Buckner, Ill.—Andrew Barnick. 120. So. Chicago, Ill. — Jugosl. soc. klub, tajnik Frank Pretnar, 11256 Fulton Av. 121. E. St. Louis, Ill.—Jugosl. soc. Udruž., tajnik R. Vičintin, 3217 Louisiana Bl. 126. Peoria, Ill.—Jugosl. soc. udruž., taj. M. Markšič, 2006 So. Adams St. 128. Nokomis, Ill. — Jugosl. soc. klub, tajnik Matt Skinner, Box 607. IDAHO: — 125. Mullán, Ida.—Jugosl. soc. klub, taj. John Mohorich, Box H. INDIANA: — 25. Indianapolis, Ind. — Jugosl. soc. skupina, tajnik John Markich, 731 N. Warman St. 41. Clinton, Ind. — Jugosl. soc. klub, tajnik Victor Zupančič, box 421. Organizator L. Prašnikar. Seje so vsako prvo nedeljo ob 5 uri popoldne. 53. Gary, Ind. — Jugosl. soc. udruženje, tajnik Ant. Juki, Box 401. KANSAS: — 30. Breezy Hill, Kans.—Jugosl. soc. skupina, tajnik M. Smolnik, R. R. 2, b. 208. 31. West Mineral, Kans.—Jugosl. soc. skupina, tajnik John Goršek, box 211, W. Mineral, Kans.—Seje so vsako 2. in 4. nedeljo v mesecu ob 2 uri popoldne v E. Mineral, dvorani št. 6. 34. Frontenac, Kans. — Jugosl. soc. skupina, tajnik Thom. Kopšič, box 163. 36. Franklin, Kans. — Jugosl. soc. klub, tajnik Frank Vogel, Box 38. 81. Skidmore, Kans.—Jugosl. soc. klub, tajnik Frank Čemažar, Box 34. 82. Carona, Kans.—Jugosl. soc. klub, tajnik Blaz Mezori, Box 162. 91. Stone City, Kans.—Jugosl. soc. klub, tajnik Mike Maček, Box 484. 133. Dunkirk, Kans. — Jugosl. soc. klub, tajnica Apolonia Brezovar, Dunkirk, Kansas. MICHIGAN: — 45. Calumet, Mich.—Jugosl. soc. udruženje, tajnik Jos. Ozanich, 407 1/2—5th St. 61. Detroit, Mich.—Jugosl. soc. udruž., tajnik S. Miroslavjevič, 1208 Rivard St. 68. Detroit, Mich.—Jugosl. Udruž., tajnik Vaso Perinac, 542 Monroe St. 114. Detroit, Mich.—Jugosl. soc. klub, tajnik Thos. Petrič, 333 Hendrie St. MINNESOTA: — 22. Chisholm, Minn.—Jugosl. soc. udruženje, tajnik M. Maurin, box 223. 54. Aurora, Minn. — Jugosl. soc. klub, tajnik J. G. Mihelich, Box 251. 119. Biwabik, Minn. — Jugosl. soc. klub, tajnik Frank Mahnič, Box 332. MISSOURI: — 14. St. Louis, Mo. — Jugosl. soc. udruženje, tajnik F. Frančič, 1727 So. 3rd St. 129. St. Louis, Mo.—Jugosl. soc. klub, tajnik Vise. Cajnkár, 2213 Graves Ave. MONTANA: — 73. Red Lodge, Mont. —Jugosl. soc. klub, tajnik Geo. Forstner, box 615. 96. Bear Creek, Mont. — Jugosl. soc. klub, tajnik A. Ermenc, Box 198. 101. E. Helena, Mont. — Jugosl. soc. klub, tajnik Frank Benchina, Box 201 Seje so vsakega 2. v mesecu ob 8 uri zvečer. 111. Butte, Mont.—Jugosl. soc. udruž., tajnik Sim. Fabianič, 128 S. Shields Ave. NEW YORK: — 124. Albion, N. Y.—Jugosl. soc. udruž., taj. Petar Putnik, Box 55. OHIO: — 2. Glencoe, O. — Jugosl. soc. skupina, tajnik Pavel Dolenc, L. Box 43.—Redne mesečne seje so vsako 2. nedeljo popol. pri sedr. N. Zlembergerju. 18. E. Youngstown, O. — Jugosl. soc. udruženje, taj. Jos. Šestak, 1004 Caldwell St., Youngstown, O. 26. Neffs, O. — Jugosl. soc. skupina, tajnik Rud. Gradišnik, Box 437. 27. Cleveland, O. — Jugosl. soc. skupina, tajnik M. Petrovič, 5901 Prosser av. Jos. Rauch, organizator. — Seje so vsako 2. in 4. nedeljo v mesecu ob 9 uri dopoldne v Jaites Halli, 6004 St. Clair Ave. 38. East Palestine, O.—Jugosl. soc. skupina, taj. Jak. Istenich, b. 304. Seje so vsake zadnje nedelje ob 2. uri pop. v mesecu pri sedr. Fr. Bogataju. Organizator Frank Hostnik. 49. Collinwood, O. — Jugosl. soc. klub, tajnik Gus. Kabaj, 424 E. 157th St., Cleveland, O. 62. Youngstown, O. — Jugosl. soc. klub, taj. John Petrič, b. 680, Youngstown, O.; organizator Anton Kikel. 71. Cleveland, O. — Jugosl. socialistično udruženje, tajnik S. Špoljarec, 5327 Standard St. 72. Collinwood, O.—Jugosl. soc. klub, tajnik Frank Koželj, 4429 Aspenwalle av. 76. Enfield, O. — Jugosl. socialistični klub, tajnik John Ulaga, Cut Rd. & Goldard St., organizator Karol Kotnik. 86. Akron, O. — Jugosl. socialist. udruženje, tajnik Branko Šolič, 117 N. High Street. 89. Lorain, O. — Jugosl. soc. klub, tajnik Geo. Petkovič, 1794 E. 29th St. 95. Piney Fork, O. — Jugosl. soc. klub, tajnik Fr. Sedej, P. O. 113. Bridgeport, O. — Jugosl. soc. klub, tajnik Mart. Akrova, Box 750. 123. Maynard, O. — Jugosl. soc. klub, taj. Dom. Feltrin, Box 272. OREGON: — 47. Portland, Ore.—Jugosl. soc. udruženje, tajnik S. Zlodi, 141 N. 16. St. PENNSYLVANIA: — 3. N. S. Pittsburgh, Pa. — Jugosl. soc. skupina, tajnik Ferdinand Randa, 722 Emlin Alley. 5. Conemaugh, Pa. — Jugosl. soc. skupina, tajnik Frank Podboj, Box 218. — Seje so vsak drugi in četrti četrtlet v mesecu. 10. Forest City, Pa. — Jugosl. soc. skupina, tajnik Frank Rataič, box 685. 12. E. Pittsburgh, Pa. — Jugosl. soc. udruženje, tajnik S. Blagič, Box 358. John Gračanin, organizator. 13. Sygan, Pa. — Jugosl. soc. klub, tajnik John Kvartich, b. 453, Morgan, Pa 16. Clairton, Pa.—Jugosl. soc. udruženje, tajnik Miro Zvonar, Blair Sta., B. 155 19. Farrell, Pa.—Jugosl. soc. udruženje, tajnik Frank Buyer, 1051 Hamilton av. 32. West Newton, Pa. — Jugosl. soc. skupina, tajnik Jos. Zorko, Box 91a. 51. Monessen, Pa.—Jugosl. soc. udruženje, tajnik Štef. Pogledič, box 329. 57. So. Side Pittsburgh, Pa. — Jugosl. soc. udruženje, tajnik M. Z. Mamula, 2620 Sarah St. 63. Herminie, Pa. — Jugosl. socialistični klub, tajnik Frank Rome, box 106, R. F. D. 3, Irwin, Pa. 65. Johnstown, Pa. — Jugosl. soc. klub, tajnik John Hribar, 509 Broad St. 69. Herminie Pa. — Jugosl. soc. klub, tajnik Ig. Kolar, box 73. 70. Large, Pa. — Jugosl. soc. udruženje, tajnik Niek. Jakrlin, Box 102. 74. Willock, Pa. — Jugosl. soc. klub, tajnik Frank Dolinar, L. Box 112, organizator Jack Miklandič, L. Box 3. 75. Bradock, Pa. — Jugosl. soc. udruženje, tajnik S. Mihalich, 22 — 5th ave. 77. McKees Rocks, Pa. — Jugosl. soc. udruženje, tajnik Anton Radanovich, 105 Ella St. 78. Ambridge, Pa.—Jugosl. soc. udruženje, tajnik Vid Habitav, Box 552. Seje vsake tretje nedelje v mes. ob 9. dopoldne v prostorih Soc. Ed. Bureau. 87. Fayette City, Pa. — Jugosl. soc. klub, tajnik John Gartner, b. 378. — Organizator John Baraga. Seje so vsako zadnje nedeljo v mesecu. 90. Primrose, Pa. — Jugosl. soc. udruženje, tajnik Pet. Bacher, Box 707. 93. Brownale, Pa. — Jugosl. soc. klub, tajnik F. Verbaš, box 140, Forest City. 97. Homer City, Pa. — Jugosl. soc. udruženje, tajnik Steve Janič, Box 421. 98. Garrett, Pa. — Jugosl. soc. klub, tajnik John Kralj, box 227. 99. McKees Port, Pa. — Jugosl. soc. udruženje, tajnik J. Bošnjak, 606 Manning Avenue. 100. Ellsworth, Pa. — Jugosl. soc. udruženje, tajnik Jos. Puškarič, box 161, Ellsworth, Pa.

ZASTOPNIKI PROLETARCA.

- Aurora, Ill.: John Blaszczak, R. F. D. 4, box 63 A. Aurora, Minn.: Frank Oražem, b. 344. Barberton, Ohio: Frank Levstak, 817 Wooster Ave., in John Balant, 311 So. 4th ave. Bear Creek, Mont.: Frank Daniček. Bessemer, Pa.: John Popetnik. Biwabik, Minn.: Fr. Mahnič. Black Diamond Wash.: Martin Podpečan. Bradock, Pa.: Mike Bambich. Bridgeport, O.: John Zabkar, box 375. Broughton, Pa.: Jakob Dolens, box 181. Butte, Mont.: Louis Sporar, Frank Zaje box 882. Buxton, Iowa: John Kraševac. Canonsburg in Meadow Lands, Pa.: John Koklich, box 276, Canonsburg, Pa. Carona, Kans.: Blaz. Mezori. Carrollton, Ohio: Anton Widmar. Chicago, Ill.: Frank Wegel, 460 N. Halsted St.; Frank Aleš, 4006 W. 31 St.; Ant. Vičič, 458 N. Halsted St. Chisholm, Minn.: Matij. Rihter, Anton Mahne, box 152. Claridge, Pa.: Jacob Okorn & John Mikar, box 68; Frank Zerman, box 253. Cleveland, O.: Anton Pozareli, 2534 E. 82nd St.; Anton Gradšar, 1158 E. E. 61st St.; Rose Kolar, 7613 St. Clair Ave.; Jos. Marinčič, 3536 E. 80th St.; Math Petrovič, 5901 Prosser av. And. Miško, 1158 E. 61st St.; L. Stegovec, 1119 Addison Rd. Cliff Mine, Pa., Moon Run Pa. in Imperial, Pa.: Math. Petrič. Clinton, Ind.: Viktor Zupančič, box 421. R. R. Collinwood, O.: Dominik Blümmel; Ant. Kužnik, 452 — 158 St. Columbus, Kans.: Martin Jurečko, R. R. 3, box 60. Conemaugh, Pa.: Andrej Vidrič, nes 523; Frank Pavlovič, Frank Podboj, box 218. Coulters & Robins, Pa.: Jernej Rupnik. Cumberland, Wyo.: M. Veršič, b. 237. Darragh, Pa.: John Matekic. De Pue, Ill.: M. Omerza. Detroit, Mich.: F. C. Oglar; Joe Prelmer; Thos. Petrič, 1184 Russell St. Dodgeville, Mich.: Valentin Krall, Box 49. Dunkirk, Pittsburg, Kans.: Anton Tomšič. Dunio, Pa.: Frank Kaudič, box 73. East Palestine, O.: Jak Istenich, b. 374. Ely, Minn.: John. Teran, J. Škerjanec, Louis Ferkol. Eveleth, Minn.: Jacob Ambrožič. Export in Pennsylvania: John Prostor, box 120. Fitz Henry, Pa.: Frank Indof. Forest City, Pa.: Fr. Rataič, b. 685. Fort Smith, Ark.: Frank Gorenc. Franklin & Girard, Kans.: Fr. Wegel. Frontenac, Kans.: Anton Katzman John Bedenc. Garret, Pa.: St. Zabrič. Gilbert and Mc Kinley, Minn.: Joe Grabek, box 183. Girard, O.: Anton Strah, box 372. Girard, Ohio: Frank Ban, box 365. Glencoe, O.: Nace Zlemberger. Greensburg, Pa.: Frank Matko, Keystone Hotel; Frank Steiner, 415 Grove St. Herminie, Pa.: Jos. Bric. Hibbing, Minn.: Frank Hitti in Henry Delles. Huntington, Ark.: Karel Petrič. Imperial Pa.: Ig. Murabets. Indianapolis, Ind.: J. Markich. Irwin in Wendell, Pa.: Louis Bric. Jenny Lind, Ark.: Frank Gorenc. Jeanston City, Ill.: John Slivnik, Louis Bric, box 183. Johnstown, Pa.: Math. Gabrenja, Jacob Kocyan, 409 Ohl St.; Bern. Dobilcar, 803 W. Raym St. Kenosha, Wis.: Frank Žerovec, 22 Howland ave. Klein, Mont.: M. Mesnarich, box 127. La Salle, Ill.: John Rogelj, 1216—3d St. Martin Novlan, Vencel Obid, 438 Berlin St. Little Falls, N. Y.: M. Penich, 50 Johns Street. Livingston, Ill.: Fr. Krek. Lloydell, Pa. in okolica: Anton Stražičar. Manor, Pa.: John Metelko, box 71, Claridge, Pa. Marianna, Pa.: Frank Primožič, Box 213. McDonald, Pa.: Anton Skafar. McMeechen, W. Va.: John Merzel. Milwaukee, Wis.: Val. Razbornik, 414 Virginia St.; Ig. Kusljan, 229 — 1st Av.; John Krainec, 317 Florida St. Minnesota: F. Mitte. Morgan, Pa.: John Kvartich. Muddy, Ill.: Louis Furlan. Mulberry, Kans.: Anton Sular. Martin Smolshnik, R. R. 2, Box 208. Mullán, Ida.: Anton Bambich, Box 280. Murray, Utah: Vencel Branisel, Box 1. New Duluth, Minn.: Albert Hrast. Nokomis, Ill.: Math. Skinner, box 607. North Chicago—Waukegan: Paul Bartel, 1400 Sheridan Rd., Waukegan, Ill. Oregon City, Ore.: Frank Sajovic, 131 — 18th St. Orient, Pa.: Louis Veršnik. Panama, Ill.: Jos. Ferjančič. Piney Fork, Ohio: Louis Glaser. Pittsburg, Kans.: Jacob Selak. 104. Woodlawn. — Jugosl. soc. udruženje, tajnik M. Jovanovich, Box 692. 105. Marianna, Pa. — Jugosl. soc. klub, tajnik Frank Primožič, Box 213. 112. Lemont Furnace, Pa.—Jugosl. soc. klub, tajnik Frank Grame. 116. Johnstown, Pa. — Jak Kocjan, 409 Ohio St. 117. Lloydell, Pa.—Anton Stražičar. 118. Meadow Land, Pa.—Jugosl. soc. klub, tajnik Viktor Lenasi, Box 216. 127. Dunio, Pa.—Jugosl. soc. klub, tajnik I. Peternel, box 275. 130. Bessemer, Pa. — Jugosl. soc. udruž., tajnik R. Babich, Box 86. 131. E. Pittsburgh, Pa.—Jugosl. soc. klub, tajnik B. Novak, 6568 Roman Ave. WASHINGTON: — 9. Milwaukee, Wis.—Jugosl. soc. udre., tajnik Thos. Stepich, 412 Virginia St. 11. Kenosha, Wis. — Jugosl. socialistično udruženje, tajnik M. Udijaneec, 33 N. Main St. Organizator M. Čubrilo. — Seje so vsako zadnje nedeljo v mesecu v na Socialist. gl. stanu. 35. West Allis, Wis.—Jugosl. soc. udruženje, taj. I. Patalovič, 428 — 56th Ave. Avenue. 37. Milwaukee, Wis.—Jugosl. soc. skupina, tajnik John Rezel, 381 Greenbush st. Seje so vsak drug petek v mescu. 122. Racine, Wis.—Jugosl. soc. udruženje, tajnik Mark Pavlov, 1219 — 8th St. WYOMING: — 8. Cumberland, Wyo. — Jugoslovanski soc. klub, tajnik M. Veršič, box 232. 44. Superior, Wyo. — Jugosl. soc. skupina, tajnik Lukas Groser, Box 341. Seje so vsako drugo nedeljo v mesecu popoldne ob 2. uri v Hali K. Peruška. 85. Sweetwater, Wyo. — Jugosl. soc. klub, tajnik Jernej Bajda; organizator Paul Hribar. — Seje so vsako zadnje nedeljo v mescu ob 6 uri zvečer v stanovanju Paul Hribarja. 108. Cambria, Pa. — Jugosl. soc. udruženje, tajnik Nik. Prasetina, box 25. KONFERENČNI ODBORI: St. 1. Zapadna Pennsylvania. Tajnik F. Randa, 722 Emlin St., N. S. Pittsburgh, Pa. St. 2. Ohio. Tajnik Jos. Šestak, 1004 Caldwell St., Youngstown, O. St. 3. Chicago. Tajnik V. S. Gjakovič, 2296 Clybourn ave., Chicago, Ill. St. 4. Wisconsin. Tajnik T. Stepič, 307—6th ave., Milwaukee, Wis. St. 5. Missouri in južni Ill. Tajnik F. Frančič, 1727 So. 3rd St., St. Louis, Mo.

ROJAKI V MESTU IN OKOLICI! Poskusite Bernardovo Kapljico!

NA ZAHTEVO POŠLJE NA DOM.

Ako živite izven Chicago, pišite po naš cenik za dobro vino in žganje, na: JOS. BERNARD, 1903 BLUE ISLAND AVENUE, (DEPT. C.) CHICAGO, ILLINOIS.

KADAR potrebujete društvene potreščine kot zastave, kape, regalije, uniforme, pečate in vse drugo obrnite se na svojega rojaka

F. KERŽE CO., 2711 South Millard Avenue. CHICAGO, ILL.

Cenike prejmete zastonj. Vse delo garantirano.

FOTOGRAFIJE

najfinejšega dela, najsibo ženitovanjske, društvene ali družinske, vedno dobro in okusno izdeluje

IVAN VČELIK, prvi hrvatski fotografist 1634 Blue Island Ave., med 18. in 16. ul., Chicago.

Z vsakim tucatom slik damo trzno darilo. Telefon: Canal 2599.

Pravi Pain Expeller je dobiti le v zavojih kot je naslikan tukaj. Izdclan pri

F. AD. RICHTER, 78-80 Washington St., N. Y.

Dr. W. C. Ohlendorf, M. D. Zdravnik za notranje bolezni in ranocelnik. Zdravniška preiskava brezplačno—plačati je le zdravila. 1924 Blue Island Ave., Chicago. Ureduje od 1 do 3 pe pel.; od 7 do 9 zvečer. Izven Chicago živdi belniki naj pišejo slovensko.

ANTON MLADIČ moderna gostilna. Toči pilsensko pivo in vina. Kegljisce. Tel. Canal 4134 2348 Blue Island Ave. Chicago, Ill.

JOS. A. FISHER Buffet Ima na raspelago vsakevratno pivo, vino, smetke, l. t. & Izvrstni prostor za skrepčila. 3760 W. 20th St., Chicago, Ill. Tel. Lawdalo 1701

Mich. štrajk.

(Nadaljevanje s prve strani.)

Glavnicu odvetniku zapadne sudarke zveze C. N. Hiltonu, kateri je prišel iz Denvera, Colo., da zastopa unijo v sodni preiskavi radi napada na Moyera, je za- branjeno izpraševati priče v za- devu božične katastrofe. Unijski rudarji naravno ne morejo pričar- kovati ničesar od kapitalističnih hlapcev, ki sede na porotniških klopeh.

Me Naughton pobegnil.

Vsega mogočnega car bakrenih rudnikov Jim Me Naughton, kate- rega sodrug Moyer dolži, da je bil osebno navzoč pri napadu in izgonu zadnjega, je zadnji tork skrivoma prišel v Chicago v spre- mstvu telesne garde kakor ruski car. Ustvil se je v milijonarskem hotelu Blackstone na Michigan Ave., toda ko je prišla v hotel ce- la armada časnikarskih reporterjev, da se nagledajo tega michi- genskega Bismarcka, je Jim na- golo pobegnil pri stranskem vходу in takoj izginil iz Chicago. Reporterji so nekako izvohali, da je bil Jim na potu v Boston, kjer je gnuzdo ostalih lastnikov calu- metških rudnikov.

Kongresna preiskava.

12. januarja se zopet snide kon- gres in takrat brez dvoma pride na dnevni red resolucija kongres- nika Mc Donalda iz Calumeta, kate- ri zahteva kongresno preiskavo stavke v Copper County. Mc Don- ald je sedaj v Calumetu in oseb- no zbira potrebne podatke v pod- krepijo svoje resolucije. Zadnji vpjoiči dogodki in stavkovnem ok- krožju so brez dvoma podkurili zahtevo po preiskavi. Takoj drugi dan po katastrofi v italijanski dvorani je izjavil senator Martine iz New Jersey, da bo deloval v senatu za preiskavo. V to svrhu je Martine še pisal senatorju Ker- nu v Indiani. Pod tolikim pritiskom — in zraven še splošne za- hteve delavstva — bo preiskava gotova stvar.

Rudniški operatorji se boje pre- iskave kakor vrag križa. To je en dokaz, da je preiskava potreb- na. Če se carji bakra boje pre- iskave iz Washingtona, potem je brez dvoma gnolba v carstvu Me Naughtonovem toliko, da je zad- nji čas, da vlada intervenira.

J. B. Wilson, tajnik vladnega delavskega oddelka, je poslal tret- jega zastopnika v osebi B. Den- more — v bakreno okrožje v svr- ho, da skuša doseči sporazum. Denmore je prišel v Calumet še predzadnji pondeljek in takoj po- skušal zblizhati oba nasprotna t- savora, ali vidi se, da bo imel ravno toliko uspeha kakor druga dva pred njim. Rudarji so neomajani v svoji zahtevi po priznanju pra- va do organizacije in vladni po- sredovalci ima edino pot, da tol- če po trmastihi bučah operatorjev, ki se branijo priznati pravo or- ganizacije. Magnatje bakra so baje pri volji, da se rudarji zdru- žijo v nekako neodvisno unijo: Knox, eden glavnih glav Calumet & Hecla Co., je celo izjavil, da vsaka unija jim je dobrodošla, le W. F. of M. ne. To pa je hinavsko zavijanje. Če bi katera druga unija zahtevala priznanje, delali ne bi magnatje bakra nič drugače. Zapadna rudarska zveza je edina rudarska organizacija v Zedinje- nih državah in rudarji v bakren- nem okrožju se ne morejo pridru- žiti drugi strokovni organizaciji. W. F. of M. je podružnica Ameri- can Federation of Labor. Če bi torej bila W. F. of M. "maslina" in "anarhistična" organizacija, kakor trdijo rudniški despotje in njih ponižni hlapci v "meščanski zvezi", bi je A. F. of L. z nazad- njaškim Gompersom na čelu got- ovno sprejela v svojo sredo.

ORJAŠKI DELAVSKI PROTE- STI.

Organizirano delavstvo po celi Ameriki je dvignilo svoj mogočni glas proti nasilju bakrenih baro- nov v Michiganu in soglasno za- hteva, da washingtonska vlada intervenira v Copper Country.

V Chicagu vršil se je impozant- ni protestni shod 28. dec. v Musi- cians Hall. Shod je sklicala Chic- ago Federation of Labor. Dvorana je bila natlačena polna; več kot 2000 delavcev je bilo navzočih, med njimi tudi mnogo Slovencev. Govorili so Charles H. Tanner, član eksekutive W. F. of M., ka-

teri je bil z Moyerm vred izgnan iz Michigana. Zatem Barratt O' Hara, podguverner države Illi- nois, kateri je rekel, da ga je sram, da je rojen v Michiganu — ameriški Rusiji. Dalje so govorili Frank Comerford, Emmet Flood, John H. Walker, predsednik Il- linois Federation of Labor, Janko Terzič, eksekutivni član W. F. of M., John Fitzpatrick, predsednik Chicago Federation of Labor in Claude O. Taylor, predsednik Michi- gan Federation of Labor.

Janko Terzič je prvi govoril in naredil je prikupljiv vtis. Ko je dejal, da vzle barbarškemu napadu na Moyera in Tannera pojdejo vsi člani eksekutive W. F. of M. nazaj v bakreno okrožje v boj za pravice rudarjev, zagrzel je v dvorani aplavz trajajoč pet min- ut. Claude O. Taylor je v krat- kem govoru naznanil, da je na potu v Calumet, kjer bo prevzel vodstvo štrajka dokler Moyer ne okreva. Emmet Flood, organiza- tor American Federation of Labor je v plemenitem govoru de- jal, da so delavci opravičeni vpo- rabiti tudi silo, če jim kapitalisti odrečejo vsa postavana sredstva laukor se to godi v Michiganu.

Višek demonstracije in ogor- čenja med zborovalci je pa na- stal, ko je stopil na oder odposlan- eec finskega socialističnega lista "Työväen" v Hancocku, Mich., kateri je predložil shodu več af- fidavitov glede izvora božične pa- nike v Calumetu, ki je povzročila smrt 72 oseb. Dotične affidavite so podpisali očividci, ki so preži- veli katastrofo. P. Straube je čit- al affidavite in poslušalec je vrela kri.

Affidaviti ali izjave pričajo, da je prišel v dvorano lepo oblečen človek s kapo potegneno nad oči in dvakrat zakričal: "Ogenj!" Dva štrajkarja sta hotela od zu- naj odpreti vrata in razmetati maso še živih trupel, toda deputi- šerifi, ki so stali zunaj so jima to za- branili. Deputišerifi se niso nič brigali za rešitev, temveč stali so mirno in gledali: kako umirajo žrtve. Kup mrličev je bil tako vi- sok, da so mnogi stoječe umirali. Eden izmed štrajkarjev je tolažil druge, da ni ognja, vsledesar so ga deputiji sunili v stran. De- putiji, ki so se pomešali med štraj- karje v dvorani, so tekom panike umorili eno deklico s tem, da so ji zavili vrat. Deputiji in člani Ci- tizens Alliance so stali zunaj na ulici in se smejali, ko so ženske in otroci umirali za zaprtimi vrati- mi na stopnicah.

Izjave s temi groznimi obtož- bami je priobčil gori omenjeni finski list 26. dec. in takoj drugi dan so bili na povelje šerifa Cruse- je vsi uredniki vrženi v zapor.

Končno je bila sprejeta o- stra resolucija, katero prinaša- mo v celoti na drugem mestu.

Protesti drugod.

Denver, Colo. — Na skupnem shodu organizacij U. M. W. of A., W. F. of M. in Colorado State Federation of Labor je delavstvo sprejelo resolucijo, s katero o- stro obsoja zločin izvršen nad Moyerm in zahteva kongresno pre- iskavo.

Bloomington, Ill. — Velikanski protestni shod delavcev vsled hu- dodelstev v Michiganu. Zahteva po kongresni preiskavi.

St. Louis, Mo. — Delavstvo na velikem protestnem shodu zahte- va od predsednika Wilsona, da uvede preiskavo v Calumetu.

St. Paul, Minn. — Socialisti so priredili tukaj dva protestna sho- da. Sprejeli resolucijo za kon- gresno preiskavo.

Nadalje so se istega dne (28. dec.) vršili protestni shodi proti zločinom v Michiganu v vseh več- jih mestih Zedinjenih držav.

PROTEST JUGOSLOVANSKIH DELAVCEV V CHICAGU.

Na starega leta večer priredili so jugoslovanski socialistični pev- ski in tamburaški zbori v Chicagu veliko veselico v Narodni dvorani vogel Racine Ave. in 18. cesta. Veselica z svojim obširnim in le- pim programom je bila obenem protestni shod proti zločinom ba- ropop bakra v Michiganu. Dvor- na je bila natlačena do zadnjega kotička.

Gost na veselici je bil tudi Jan- ko Terzič, glavni organizator W. F. of M., kateri je bil tudi glavni govornik v prilog michiganskem štrajkarjem. Terzič je v svojem govoru slikal položaj, v katerem se nahajajo rudarji v bakrenem

okrožju od začetka svojega boja. Z bolestnim jadom je prikazeval krute razmere, v katere so poti- snili rudarje lopovski kapitalisti, ki posedujejo bakrokope. Brat Terzič je govoril v imenu štraj- karjev. Njegov glas je bil glas rudarjev v Calumetu in okolici, ki apelujejo na zavedno delavst- vo cele Amerike za pomoč in so- lidarnost. Ko je Terzič slikal bru- talnost in terorizem, katerega iz- vršujejo najeti morileci kapitali- stov nad štrajkarji, zavladalo je v dvorani veliko ogorčenje; ko je pa s pritajeno žalostjo slikal gro- stasne zločine zadnjega tedna — umor 72 štrajkarjev otrok in že- na in lopovski napad na Moyera — ni se moglo občinstvo prema- gati, da ne bi z glasnimi vsiklji izražalo silno ogorčenje nad ka- pitalističnimi zvermi v Michiga- nu.

Po končanem govoru je bila predložena in soglasno sprejeta resolucija, katere se ima poslati predsedniku v Washington. Dva sodruga sta v dvorani nabrala znesek \$22.75 za štrajkarje.

Kaj poročajo štrajkarji.

Ahmeek, Mich., 30. dec. — Iz zadnje številke "Glasnika", skeb- skega glasila in kapitalistom prodane eunje, je razvidno, kako silno peče vest nekatere grešni- ke radi umora 72 nedolžnih oseb, po večini otrok na sveti večer v italijanski dvorani. Da, da! Dvainsedemdeset življenj je bi- lo položenih na oltar kapitalistič- nega moloha; dvainsedemdeset o- seb je dalo svoja življenja za po- stopače v Bostonu, ki so moralno odgovorni za katastrofo in kojih slovensko glasilo je "Glasnik". Ta škandalozni list-tudi piše, da je takoj po groznem umoru za- vadalo prijateljstvo med obema strankama — prijateljstvo da je bilo sklenjeno v petih minutah — kar je pa strašanska laž. Zaved- ni delavci ne sklepajo prijatelj- stva s svojimi morileci in tirani.

Judež Iskariot je prodal Kri- sta za 30 srebrnikov, katere je pa- lotel dati nazaj potem, ko je bilo že prepoznano. Banda okrog "Glas- nika" je ravno taka. Najprvo so nas ti naši "veliki prijatelji" prodali, sedaj jih je pa menda že sram sramotnega čina, zato se jim hoče prijateljstvo. "Glasnik" prodaja slovenske delavce v ba- krenem okrožju že leta in leta — ali morda ne? Ali vas ne peče vest radi osem slovenskih žrtev, katerim ne bi bilo treba umreti, da so carji bakra privolili v naše zahteve? Zadnji bi pa že davno privolili v zahteve delavcev, da ni na svetu lopovov in skebov kakor ste vi okrog "Glasnika". Ali ni vaš list glasilo anarhistične "meščanske zveze"? Ali niste vi tiskali "Ne-Resnico", kup laži; o kateri se je sam Mr. ma- nager izrazil, da tega ne bo nihče čital, ker je sama laž! "Glasnik" je čisto malo poročal o umoru naših treh bratov, ki so jih ubili importirani buni iz New Yorka v Painesdale, pač pa je imel ve- liko povedati o umoru treh skebo- v v Copper Range, za katere se še danes ne ve, kdaj jih je usmr- til. Najbrž so jih ubili oboroženi kompanijski hlapci, da bi zvrni- li krivdo na voditelje unije. Glasnik je pa le namigaval, da so štrajkarji krivi. Sedaj ta lo- povski list zopet namiguje, kakor da smo mi štrajkarji krivi umora 72 oseb v italijanski dvorani. Ne- sramna banda! Zakaj ne pove- ste imena, ako znate, da so med nami krivci? Tega seveda ne bo- te storili, ker ne morete; vi ste zadovoljni, da slepite svoje pri- staše in skebom na ljubo lažete o štrajku in štrajkarjih. In s ta- ko nesramno bando bi mi štraj- karji sklepali prijateljstvo? Kam nam pamet! Vprašam vas, kaj bi vi storili, če bi bila katastrofa na božični večer zadela otroke čla- nov "meščanske zveze"? Ali bi ne tulili po krvi? Ali bi ne rjo- vali "Ubij! Linčaj!" kakor so člani te Vaše zveze rjovelji v Hancocku, ko so vlačili Moyera po ulicah? Krvižejne hijere!

Zasledovalci.

Dodgeville, Mich., 31. dec. — Srečno Novo leto vsem štrajkar- jem kakor tudi vsem zavednim delavcem! Da bi nam prineslo zmago na celi črti! Dogodki zadnjih dni v našem okrožju so brez dvoma pretresli ves delav- ski svet. Tužen je bil naš božič v Calumetu. Namesto veselja je prinesel smrt. Tega seveda ni

kriv božič, temveč kapitalisti in njihov sistem, kateri nam airo- makom predpisuje razmere. Ni mi mogoče opisati strašnega priz- ora, ki se je izvršil na sveti večer v italijanski dvorani. Neki brez dvoma kapitalistični lopov je zavlpl "Fire!" (Gori!) ravno v trenutku, ko so imeli otroci štrajkarjev prejeti božična darila. Kaj se je potem zgodilo, j- že vsem znano. V kupu mrličev, s katerimi so bile natlačene v po- nice, je bilo največ otrok, ki so žrtvovali svoja mlada življenja, ker tako je zahteval kapitalizem.

Ali vas nič ne peče vest, kaj bje? Kajti tudi vi ste moralno odgovorni za ta strašni 72kratni umor! Gotovo vas mora, ako ste ljudje! Vest peče tudi nadskeba Luko, kateri se je bal pustiti moške k polnočni masi na sveti večer; same ženske je imel v cerkvi. V nedeljo pri pogrebu nesrečnih žrtev ste nas lahko vi- deli, koliko nas je videli ste lahko, da še niste zlonilji štrajka. Člani "meščanske zveze", ako hočete res storiti dobro delo svojim rud- niškim bossom, pojdite delat v rudnike, namesto da napadate štrajkarje in delate zločinske za- rote. Kapitalisti niso bili zado- voljni z zločinom na sveti večer, zato so vprizorili drugi zločin na Štefenje. Glavnega predsednika naše organizacije Chas. H. Moye- ra so po tolovajsko napadli člani Citizens Alliance, ga pretepli, rani- li s kroglo iz puške, drgnili pol- drugo miljo daleč iz hotela na kolodvor po ulicah ter vrgli na vlak, ki ga je odpeljal iz Michi- gana. Ta ostudni zločin so izvr- šili menda zato, ker Moyer ni pri- volil, da bi tolovaji v Allianci po- magali pokopati žrtve božičnega umora. Ali vse to ne bo producira- lo bakra. Nas to ne gane, pa čeprav vsi rudniški kapitani jeze popokajo. Mi hočemo stati v bo- ju in zmagati, tako da bo pri- hodnje leto veselejše za nas kak- oer je bilo zadnje.

V Dodgeville in v okolici ni nič posebnega. Edina vest bi bila, da je Joe Panijan v Baltieu postal izdajalec svojih bratov v boju in odšel v skebarijo. Bomo si ga že zapomnili. Pozdrav za- vednim delavcem.

V. K., štrajkar.

Mohawk, Mich., 1. jan. — Ne podamo se! Ne — in tudi se ne bomo dokler ne dobimo, kar za- htevamo. Naj nas preklinjajo, naj nas imenujejo rdečkarje, naj po- čenjajo nasprotniki, kar hočejo, mi stojimo na svojem mestu v bo- ju in stali bomo do zadnjega, če- prav damo tudi našo kri za delav- ske pravice. Naprej za stavko, do- kler ne zmagamo! Kapitalisti bo- do priznali naša prava in priznati jih morajo, ker poprej ne prime- mo za orožje v jah. Nečemo biti njihovi sužnji; nečemo, da bi nas imeli za norce kakor so nas do sedaj; nečemo, da bi oni sesa- li našo kri potom nizkih plač in dolgega delavnika kakor so do sedaj. Zatorej bratje, pomislite na mizerno preteklost in ne dajte se! Stojmo trdno! Ne ozirajte se na naše nasprotnike, ki so se pro- dali kapitalistom. Saj nam ne mo- rejo nič. Calumetski lopovi so že prezeleni, da bi nas strahovali kakor strahujejo pomilovanja vred- ne skebe tamkaj. Toda strahovati morejo le take, ki so brez znača- ja in ki so tako zabiti, da ne vedo od katere strani izhaja solnce. Njihovo pamet nosi šerif Luka. Ali nimamo lepega duhovnika v Calumetu? Ali je tak človek spo- soben, da bi bil duhovnik? Ne. On ni vreden, da enkrat stopi v hišo božjo. O lopov ti popovski, pro- dana duša ti! Kaj hočeš tukaj med nami? Ali bi nas rad tudi od- tukaj pregnal kakor si nekoga iz Calumeta, ki se je moral radi tvo- je nesramnosti seliti? Zakaj nam ne daš miru? Kaj smo ti mi stori- li? Ali smo mi prej začeli boj proti tebi, ali si ti proti nam? Ali smo mi koga iz hiše božje gonili kakor si ti? Ali smo mi tebe v hiši božji zaničevali kakor si ti nas? Ali smo mi proti tebi strelno orožje kazali kakor si ti proti nam? Ali smo se mi z njujorškimi barabami okrog vozarili v zgod- njem jutru kakor si se ti? Šerif Luka, ali je tako naš izveličar ov- čice pasel kakor ti? Ali je on no- sil strelno orožje proti svojim ov- čicam kakor ti delaš? Povej, kdo vero zatira, ti ali mi? Ali res mi- sliš, da bomo mi tako plesali ka- kor nam ti žvižgaš? O ne! Povem ti, da boš ti tako plesal kakor bo-

ADVERTISEMENT

Avstr. Slovensko **Bol. Pod. Društvo**

Ustanovljeno 16. januarja 1891.

Inkorporirano 24. februarja 1903 v državi Kansas

Sedež: Frontenac, Kans.

GLAVNI URADNIKI:
Predsednik: MRATIN OBERŽAN, Box 72, E. Mineral, Kans.
Podpreds.: JOHN GORSEK, Box 211, W. Mineral, Kans.
Tajnik: JOHN ČERNE, Box 4, Breezy Hill, Mulberry, Kans.
Blagajnik: FRANK STARČIČ, Box 245, Mulberry, Kans.
Zapiskar: LOUIS BREZNIKAR, L. Box 38, Frontenac, Kans.

NADZORNIKI:
PONGRAC JURSE, Box 357, W. Mineral, Kans.
MARTIN KOCMAN, Box 482, Frontenac, Kans.
ANTON KOTZMAN, Frontenac, Kans.

POROTNI ODBOR:
JOSIP SVATO, R. 4, Woodward, Iowa.
FRANK STUCIN, Box 226, Jenny Lind, Ark.
MATIJA ŠETINA, Box 203, Franklin, Kans.

Pomožni odbor:
FRANK SELAK, Box 27, Frontenac, Kans.
JOHN MIKLAVC, Box 227, Frontenac, Kans.
FRANK KRAJSEL, Box 108, Frontenac, Kans.

Sprejemna pristojbina od 16. do 40. leta znaša same edue Dolar. Vsi dopisi se naj blagovolijo pošiljati, gl. tajniku Vse denarne pošiljave pa gl. blagajniku.

mo mi hoteli — če ne, boš šel v drugi kraj oparnice nabirat! Ako ti ostane še tukaj, bomo morali vsi od vere odstopiti, kar nas je še vernih katoličanov — primora- ni bomo! Mi smo tebe poslušali, kar se vere in cerkve tiče, ne bo- mo te pa poslušali, kar se delav- skih zadev tiče. To vprašanje sto- ji izven cerkve in v tem smo mi svoji sodniki. Zato pa, ako nečeš biti ti z nami, ne bomo mi s teboj in videli bomo, kdo bo trpel po- sledice. Pokazali ti bomo, ali ti živiš od nas ali ga mi od tebe. Če bi tebe v Calumetu ne bilo, devet- indevetdeset žakljev grehov bi tukaj manj bilo. Kako smo vesi- li, da te ni tukaj v Mohawku, ker potem bi res morali vsi biti grin- taveci, skebje, kajti drugače nam ti ne bi dal odveze. Tako Luka! Premišli torej, kaj delaš! Ako ho- češ pa še kaj več slišati, pridi k nam v Mohawk in slišal boš ta- ke, da ne boš nikdar, nikdar po- zabil. Končno glej, da Muksu šno- psas ne zmanjka. Kajti če mu zmanjka šnopsa, potem se bo stre- znil in revež ne bo znal, kje da je — misli bo, da je še vedno v Ribnici, kjer je bil že enkrat, ko je pomagal Ribničanom streljati klobase!

Prihodnjič kaj več. Mi, bratje štrajkarji, pa le naprej s stavko! Štrajkar.

Zahvala.

Calumet, Mich. — Nemila smrt je posegla po življenju najinih dveh otrok dne 24. decembra v Italijanski dvorani pri božičnem drevescu. Ugrabilo nama je trile- tnega sinčka Ralpa in štirinajst- letno hčerko Mimi. Ob izgubi predragih spoznala sva naše pri- jateljce, spoznala tiste, ki soču- stvujejo z nama in pomilujejo človeka, kadar ga zadene nemila in kruta usoda. Zato čutiva dolž- nost, da tem prijateljem in so- čustvenikom izrečeva na tem mestu najino iskreno zahvalo. Bog plati vsem, ki so naju tolažili in izkazali pokojnikoma posled- njo čast ter ju spremili do hlad- nega groba. Srčna hvala hrvaške- mu organistu g. Cvenku in njego- vemu pevskemu zboru, kateri je ob času pogreba s svojimi žalost- inkami tolažil naša potrta srca.

Še enkrat torej: pristrčna hvala vsem!

Maggie in Frank Lesar.

Žarkomet Calumet & Hecla družbe.

Calumet, Mich., 4. adv. ne- delja. — Dragi mi urednik "Pro- letarca"! Poročam vam, kaj je vse videl prefrigan profesor, ka- teri suče slavni žarkomet, na četr- to adventno nedeljo. Ker je bila že temna noč, šel sem malo bližje, da se ogledam njegov a- parat. Videl pa nisem nič, ker je imel prefriganec ravno opravi- ti z božičnim drevescem. Pri- bil je drevesce na bukovno klop s kovanci, ki jih je dobil iz Želez- njikov na Gorenjskem. Nato ga okineva z vrhovskim kostanjem, tančkim lojem, z ablerskimi lesni- kama in s semiškiimi cepikama. Na vrh pa obesi trirepato zvezdo, ka- tera je imela kazati pot novoro- jenemu kralju, ki pride v Calumet "setlati" štrajk. Mislim pa, da ne bo nič opravil kakor ne bo o- pravil nič tudi naš "Basnik".

Nato je zasukal žarkomet pro- ti Ahmeeku, da bi kje opazil na- šega hrabrega brata Josipa Leša s kakšno staro puško, da bi je posodil deputiju Wilsonu, kateri bi potem streljal z njo mestne podgane v Lauriumu. Zatem po- gleda Copper City in opazuje Toneta Pečavarja, kako skupa Ulseta radi movega društva "Ci- cifuj Marijana". Ob osmi uri pokuka proti Lake Lindenu, da bi videl, ako res še "nazaj hodi" tisti konj, katerega je vgonobil sedanji deputy John Spehar (Sa- dake) v South Range, ko se je peljal v Hubbel k "radodarnim sestram" pod pretvezo, da si bo odpravil revmatizem. Doma ima pa ženo in kopico otrok kakor da bi otresel hruško. Ob deseti uri sproži žarek v Chicago in gleda v salun brata Mladiča, da bi videl, ako se še tamkaj pri peči suši "pofajhtani" Muks in če Mladič ni pravočasno odprl oken, ker drugače bo treba poslati šerifa Klodiča, da pokadi salun z mi- ro....

Sedaj zapre luč, ker ga že v pr- ste zebe. Založi pol funta čik in vzame v roke najnovejši angleški časopis z imenom "Mutt", katere- ga izdaja "Cifurj Marijanec". Tam bere, da nekdanji meneger Glasnikov Math F. Sakser je bil bolj sposoben za "pinak" in "šmir" kot pa za tisto delo in zato so gospodje posadili na nje- govo mesto triletnega visokošol- ca gospoda Josipa Češarka. Da- lje piše "Mutt", da če se bo Če- šarek tako dobro držal v svojem delu, da lahko dobi dobro službo pri tvrdki Waddell & Mahon Co. z večjo plačo, kadar jetični Glasnik v bogu zaspi. Ta novica je profesorja tako razveselila, da se je vlegel že ob enajsti uri in trdno zaspal. Sanjalo se mu je o debeloglavnem Muksu, kako je stal pred črno tablo in pisal s kredno številko: 3,000,000. Pod tem številom je pa narisal velik "džuk" z napisom "California Brandy". To je menda pomeni- lo, da bi Muks vsak dan iztočil po en tak "džuk" v svojo brenco, če bi — če bi — oh, če bi res do- bil tiste tri milione grošev. Te neumne in pravzaprav grešne sanje so prefriganega profesorja tako zapeljale, da je spal spanje krivičnega do osme ure zjutraj in njegov žarkomet je neudupustljivo počival.

In s tem se konča moja povest. Pozdravljeni in pa — da ne poza- bim — srečno novo leto!

Socialistični štrajkar.

(Opomba uredništva: Hvala lepa za voščilo v verzih, ali sma- tramo, da javnost ne bi to nič pe- magalo, zato ga obdržimo zase.)

— V Szgedu na Ogrskem je neki učitelj postal cestni pometeč. Na dan zasluži 36 centov in ven- dar se čuti bolj srečnim, kakor v svojem prejšnjem poklicu, ker navadno ni dobival nobene plače. Tako zapravljajo na Ogrskem duševne sile, dasi v tej deželi ko- rupcionistov, ne zna tretjina ljud- stva pisati in čitati. Za kanone in veletatove še ni nikdar manj- kalo denarja, za ljudsko izobraz- bo pa ni niti toliko denarja, da bi se plačevala beraške plače uč- teljem.

Delničarji Jugoslov. združne tiskarne pozor!

Naslednje organizacije in posamezniki so podarili svoje delnice Jugoslovanski socialistični zvezi z namenom, da se organizira tiskarna Jugoslovanske Socialistične Zveze.

Imena delničarjev:	cer. št.	št. del.	št. del.	vrednost
Servian Section of S. S. S. F.	5	10		\$ —
Slovenic Section of S. S. S. F.	6	2		20.00
Frank Petrich	8	1		10.00
Mijo Kukić	10	1		10.00
J. Kesler	11	1		10.00
M. Ferency	12	1		10.00
Organization No. 22 of S. S. S. F.	15	1		10.00
Organization No. 16 of S. S. S. F.	18	1		10.00
Organization No. 51 of S. S. S. F.	19	5		50.00
Geo. Novak	24	1		—
John Hoeningman	25	1		—
Mato Vrkljan	26	2		—
P. Hanas	28	2		—
J. Jakševič	29	1		—
P. Šafar	30	2		—
D. Vuković	32	1		—
Jugosl. Soc. Udruž. No. 3.	34	4		—
Jugosl. Soc. Udruž. No. 9	35	3		—
Blaž Žikić	37	2		20.00
Organization No. 9 of S. S. S. F.	41	3		30.00
Ludwig Slukan	43	1		10.00
Vaclav Vlašek	103	1		10.00
S. Slav. Socialist Org. No. 9.	104	2		20.00
So. Slavic Socialist Or. No. 9.	105	1		10.00
Stanko Zoretič	107	1		10.00
So. Slavic Socialist Org. No. 3.	110	10		100.00
P. Škrtić	111	2		20.00
Ant. Horvat	112	1		10.00
Izidor Steiner	113	1		10.00
South Slavic Soc. Org. No. 54.	114	1		10.00
South Slavic Soc. Org. No. 3.	116	1		10.00
		67		\$400.00

Naslednje delnice bile so pokupljene in vpisane v imovino tiskarne Jugoslov. soc. zveze.

Cer. št.	št. del.	vrednost	kupljene od
9	2	\$ 20.00	Društva Ilirija št. 385 N. P. J.
13	1	10.00	J. Herp.
14	2	18.00	Jos. Prpič.
16	1	10.00	John Črnič.
17	1	10.00	F. Taboršek.
20	2	20.00	Janko Šetek.
21	1	10.00	Geo. Novčić.
27	2	20.00	M. Horvatovka.
31	1	10.00	P. Dujan.
33	2	10.00	O. Mokrovič.
39	1	10.00	Filip Frankie.
40	1	10.00	Janko oZretich.
42	1	10.00	Frank Taboršek.
106	1	10.00	Andrej Ferencič.
108	10	100.00	B. Markovitch.
109	2	20.00	Mihael Keber.
117	2	15.00	A. Liška.
120	2	20.00	Karl Shroedl.
36	68	127.90	Croatian Sec. of S. S. S. F.
	103	\$460.90	

Naslednji delničarji naj pošljejo svoja imena in naslove na Joseph Zavertnik ml. do dne 15. aprila 1914, ako hočejo, da se jim izplačajo delnice.

Cer. št.	št. del.	vrednost
101	2	\$20.00
102	1	10.00
118	1	10.00
119	1	10.00

Delno izplačane delnice.

Naslednje organizacije in delničarji so svoje delno plačane delnice odstopili Jugoslov. soc. zvezi in so torej imetek Jugoslov. soc. zvezne tiskarne.

Organizacija št. 9.	\$15.00
Organizacija št. 11.	30.00
Organizacija št. 16.	30.00
Organizacija št. 60.	10.00
Nick Hajdin	1.00
Stefan Jagodich	1.00
Frank Pintar	1.00
V. Tomšek	3.00
M. Udbinae	3.00
Jos. Filipovich	1.00
Thom. Besenich	2.00
Jos. Zavertnik	1.00
Skupaj	\$98.00

Naslednje delno izplačane delnice so se izplačale:

T. Vunak	\$1.00
Jos. Lambert	2.00
Marko Weiss	3.00
Frank Pintar	3.00
Jos. Parut	1.00

Delničarji, ki so imeli delno plačane delnice in žele, da se jim izplačajo, naj pošljejo naj kasneje do 15. aprila 1914 pobotnice, katere so sprejeli od uprave Jugoslovanske združne tiskarne na Joseph Zavertnika ml., 2821 So. Crawford Ave., Chicago, Ill.

Sodrug, na plano za agitacijo zvezne tiskarne.—Eksekutiva cen proračun za zvezno tiskarno na \$25,000.00; za začetek pa bi se potrebovale najmanj \$6000.00. Od teh \$6000.00 je na roki do danes okrog \$1,000.00, potreba je zbrati še \$5,000.00 da se za začne in odpre tiskarno. Pet tisoč dolarjev je lepa svota, vendar bi organizaciji kot je J. S. Z. se vzelo dolgo časa, da jo zbere. Najlepše prilike zato so brezdvomno veselice in razne priredbe, ki nosijo dobiček. — Zapomnite si: Jugoslovanska socialistična zvezna tiskarna bo last vseh v Jugoslovanski socialistični zvezi organiziranih slovenskih delavcev! O nji bodo imeli vsi člani pravico odločevati! — Kako nam je potreba tiskarne, menda ni treba povdarjati posebej. Zato pa vsi klubi J. S. Z. spomnite se pri vsaki priliki, ko priredite veselice ali kaj podobnega, zvezne tiskarne in potrebna svota za začetek bo kmalu tu. —Naprej za našo tiskarno!!

Odbor za zvezno tiskarno.

Stranka
Nasim organizacijam.

Pretekli teden so se vršili nešteti protestni shodi organizirane delavstva proti kapitalističnim ljudedelstvom izvršenim stavkujočimi rudarji v bakrenem okrožju Michigana. Jugoslovanski socialistični klubi in napredna podpora društva, ki se še niso pridružila temu splošnemu protestu, naj to store nemudoma. Vsak zavodni delavec mora glasno protestirati proti zločinskim početjem bakrenega trasta in zahtevati od najvišjih organov zvezne vlade, da stopi vmes in pokaže oholim carjem bakra, da niso oni vsa in najvišja oblast v nesrečnem bakrenem okrožju.

Klubi in društva, ki prirede proteste, naj se poslužujejo sledeče resolucije v angleškem jeziku — ali temu slične — katero naj po sprejetju takoj podpisajo in pošljejo na nasled: To the president of the United States, White House, Washington, D. C. Resolucija se naj prepíše na veliko polo papirja in spodaj se naj podpisajo vsi navzoči, ki so državljani. Čim več podpisov in čim več takih resolucij pojde v Washington, temprej se bo ganil predsednik, kateri ima vplivati na delayski oddelek vlade in na kongres, da pride do vladne preiskave michiganskega štrajka.

RESOLUTION.

To the Honorable, The president and congress of the United States of America:

Whereas, Thousands of miners in the copper regions of Michigan, as well as in other parts of the United States, have been for months engaged in a terrific struggle with the mine owners; and

Whereas, In this struggle the workers have encountered atrocity and outrage, have seen their members murdered, their property destroyed, their homes ravaged, their children killed, the editors and publishers of their papers arrested and thrown into jail and refused release on bail; their leaders shot, violently assaulted, dragged through the streets of the city, and driven out of the State; and

Whereas, In all the copper region all semblance of right and justice is suspended and a reign of violence and terrorism prevails, while labor and industry are paralyzed; and

Whereas, This events demonstrate conclusively the utter incapacity of the present mine owners to operate the mines of these regions, either in justice to labor or in safety to the community, or in harmony with the welfare of the people of this nation. Therefore be it

Resolved, That the undersigned hereby demand of the congress of the United States to take steps as follows:

First — That a thorough congressional investigation of the whole strike situation be made immediately, and the findings be published at the earliest possible moment;

Second — That the government take immediate steps to acquire possession of the copper mines, and operate them under union conditions.

(Gornja resolucija v kratkem našteva kapitalistične zlobnosti v Michiganu in zahteva, da kongres preišče celo situacijo stavke in obelodani rezultat preiskave čimprej mogoče in drugič, da vlada čimprej vzame bakrene rudnike v svojo posest ter jih operira pod unijskimi pogoji. Vsak zavodni delavec mora glasovati za to resolucijo.)

Skidmore, Kans. 29. dec.

Naznanilo.

V skupnem zasedanju socialist. klubov, katero se je vršilo na E. Minerals, so bili zastopani klubi št. 31, 81, 82 in 91. Začasní predsednik skupnega zborovanja je bil sodr. Fr. Zupančič, začasni zapiskar pa sodr. Pong Jursche. Sklenjeno je bilo, da se prečitajo pravila lokalnih in krajevnih konferenčnih odborov; nadalje je bilo sklenjeno, da se izvoli okrožni konferenčni odbor, katerega tvorijo tajniki zgoraj omenjenih klubov.

bov nadalje je bilo sprejeto, da plačuje vsak član od zgoraj omenjenih klubov, od sedaj naprej vsak mesec po 5c v konferenčno blagajno. Pooblastilo se je sodruga F. Čemažarja, da vkrene vse potrebno in da se prihodnja seja vrši četrto nedeljo v februarju popoldan na East Mineral, št. 6. Ker smo od zadnje skupne veselice dobili od John Comba \$5.00 nazaj od pive, se sklone, da se zgoraj omenjena svota izroči konferenčnemu odboru in da se izroči sodruga John Goršek v varstvo, tako dolgo, da se izvoli konferenčni blagajnik. Upamo, da se bode na ta način dalo marsikaj koristnega ukreniti.

Fr. Čemažar.

Naznanilo.

Članom socialističnega kluba št. 119 v Biwabiku naznanjam, da se bodo vršile seje kluba vsako drugo nedeljo v mesecu, ob 2. uri popoldne v dvorani nad Vidasovo prodajalno.

Sodrug, poštevajte to in se vdeležujte sejk blagajno. S socialističnim pozdravom, Frank Mahnič, tajnik.

Tiskovni fond za dnevnik.

A. Gradisher, Newark, O.	\$ 20
F. Treven, Bulger, Pa.	50
Jos. Beitz	25
Stev. Kopriya, New Derby, Pa.	25
Zadnji revidiran izkaz št. 329	303.84

Skupaj do danes 6. jan. 1914 \$505.04

Fond za mič. štrajkarje.

Zadnji izkaz št. 329	\$212.15
Nabrana na veselici soc. org. št. 6 v Chicagu sodr. Zavertnik ml. i M. Bolovina	22.75
Iz. Kolar od lub a št. 69. Herminie, Pa.	2.00
Kolekta M. Jakljeviča	7.95
Math Škof	50
Skupaj	245.35
Poslano blagajniku W. F. of M.	200.00

Na roki dne 6. jan. 1914. \$ 45.35

Agit. fond za pošiljanje Proletar. štrajkarjem v Michigan.

Primanjkljaj dne 30. decembra 1913	\$58.84
800 iztisov Proletar. št. 330	8.00
Primanjkljaj dne 6. jan. 1914	\$66.84

Popravek.

V zadnji številki je pomotoma stalo, da je dal za večjega Proletar. svoto Matt Skriner, prav bi se imelo glasiti socialističen klub št. 128.

Dolžnost vsakega socialista je podpirati svoje časopisje. Agit. rajte za "Proletar. Pridobite mu nove naročnike

Naselniška družba "Ilirija".

Naznanjamo vsem onim, ki se zanimajo za farme, da smo prevzeli večji del sveta v Lincoln County v bližini industrijalnega mesta Merrill, kakor tudi po nekaterih drugih krajih Wisconsin. Za to nam je mogoče isto po izredno nizkih cenah prodajati, kakor tudi pod lahkim pogoji. Zemlja je povsod rodovitna in leži blizu železnice in mest. Cene akru so od 12 do 18 dol. Pišite po pojasnila. Iliria Colozation Co. 908 Michigan Ave. Sheboygan, Wis.

Advert.

Staremu prijatelju, ki se je v dolgih letih izkazal, je treba ohraniti zvestobo. Kdor trpi za nadležnim prehladom, naj ne poskuša vsa mogoča in nemogoča sredstva, ampak naj si preskrbi takoj pristni "Pain Expeller". Naj se drgne z njim krepko po vratu, prsih ter stopalih in takoj bo dobro. Pain Expeller se lahko dobi v Ameriki po vseh lekarnah za 25 centov steklenica. Treba pa je paziti, da se dobi pristnega z varstveno znamko s sidrom.

(Adv.)

Ako želite slovenske gramofonske plošče, Columbia gramofone zlatino in srebrnino, obrnite se na nas!

A. J. TERBOVEC & CO. P. O. Box 25, Denver, Colo.

East Palestine, O., 8. dec. 1913.

Cenj. uredništvo Proletar. — Izjava in pojasnilo.

Izvlaček zapisnika od post. št. 49. v East Palestine, Ohio., radi pomote asesenta za m. julij t. j. med post. in gl. uradom društva sv. Barbare, s sedežem v Forest City, Pa., je kakor sledi:

Nasa postaja ima bolnika, kateri boleha za revmatizmom in še drugimi boleznimi že 9. mesecev in se sedaj nahaja v bolnišnici, v Beaver County, Pa. Ker se je m. junija t. l. začel dvomiti o njegovi bolezni, kot simulant, se mu je ustavila bolniška podpora za mesec julij, z namenom, da ne bi izkoriščal gl. blagajne in da se takoj da preiskati natančno dvema zdravnikoma v navzočnosti dveh članov, na da bi zdravnik vedela drug za drugega, zato, da smo potem lahko primerjali njihove izjave, kako se bodo ujele. Izjave dr. Harforda in dr. ohnstona iz E. Palestine, O., so potrjene od "Notary Public" L. M. Kyes E. P. O. in ležijo v glavnem uradu v Forest City, Pa. Takoj potem smo nakazali bol. podporo omenjenemu bratu. Zatoraj smo za mesec julij ves dohodek poročali br. gl. tajniku. In ker je izdal pobotnice za tisti mesec in si ni vknjižil ali kaj? naših opazk (pripomb) v zapisnik je vsled tega nastala pomota asesenta. Ker je vsem cenj. delegatom znano, kako smo debato zaključili na IV. redni konvenciji meseca septembra t. l. v Pittsburgu, Pa., sem toraj dolžan pojasniti celc zadevo, kot sem obljubil in br. gl. tajnik da bode odposlal moje pojasnilo v list glasilo, da bo vsak brat vedel, kako je nastala ona pomota.

Ker je pa že minilo dva meseca, ko sem mu pisal prvič in potem še drugič, pa še vedno nič, je naša postaja primorana se obrniti do kakšnega drugega lista, da pride v javnost, ker je že skrajni čas. Zatorej je obrača podpisani delegat v imenu društva postaje št. 49. do uredništva Proletar. s prošnjo, ako bi blagovolilo to objaviti in sicer: v trikratni izdaji lista in kolikor se zahteva za to prebetev.

S spoštovanjem ostajam Jacob Istenič, biv. delegat št. 49. Predsednik: John Božič. Tajnik: Anton Brelih. Blagajnik John Poženel. postajni odbor.

Za \$1 se lahko vsak ki zna čitati angleški naroči za celo leto. U. M. W. Journal, uradno glasilo organiziranih premogarjev, ali pa Miners Magazine, uradno glasilo organiziranih rudarjev. Oba lista sta tednika in se jih naroči pri sodr. I. Šušnarju, tajniku J. S. Z. 111 N. Market st., Chicago, Ill.

E. BACHMAN

1719 S. Centre Ave., Chicago, Ill. je največja československa delavnica zastav, znakov, čepic in vseh društvenih potrebščin.

Zahtevajte takoj po pošti moj veliki cenik, ki ga Vam pošljem — popolnoma zastoj.

SLOVENSKI SALOON

LOUIS BEWITZ, 198 — 1st Ave., Milwaukee, Wis. Izborna pijača, izvrstna postrežba. Vsakdo uljudno sprejet.

JOE POLOVICH

do danes najmodernejši KROJAČ dela bleke finih krojev po zelo zmernih cenah. Oblike slika takoj sproti med tem, ko vi čakate. 3129 Broadway, St. Louis, Mo.

I. STRAUB

URAR 1010 W. 18th St. Chicago, Ill. Ima večje zalogo ur, vrtičke, prenov in drugih dragotin. Izvrstno sod vsakovrstna popravila v tej stroki po zelo niski ceni.

CARL STROVER

Attorney at Law

Zastopa vs vseh sodiščih.

Specialist za tožbe v odškodninskih zadevah.

St. sobe 1009

133 W. WASHINGTON STREET CHICAGO, ILL.

Telefon: Main 3989

TUJCEM priporočam svoje dobro urejeno prenočišče in restavracijo, domačinom pa svoj saloon, vsem skupaj pa vsa.

IG. KUŠLJAN 229—1st Ave. MILWAUKEE, WIS

M. JOVANOVIČ 84 — 6th Str. Milwaukee, Wis. PRODAJA SIFKARTE. Pošilja denar po pošti in brzojavno. Izdeluje: Obveznice — Pooblastila — Prepovedi, potrjene po notarju in ces. in kr. konzulatu. EDINA HRVAŠKO — SLOVENSKO — SRBSKA AGENCIJA.

ALOIS VANA

— izdelovatelj — sodovice, mineralne vode in raznih neopojnih pijač. 1837 So. Fisk St. Tel. Canal 1466

SALOON

z biljardom in kegljiščem Poleg saloona dvorana za društvene seje, veselice itd. John Stražišar 61 Market St., Waukegan, Ill. Phone St. 571.

AVSTRO-AMERIKANSKA ČRTA.

NIZKE CENE. Velike ugodnosti:

električna luč, izvrstna kuhinja, vize zastoj, kabine tretjega razreda na parniku

Sledeči parniki odplujejo ob 3 uri popoldan iz New Yorka:

Argentina 28. maja Oceanic 7. junija Martha Washington . . 14. junija

Za vse informacije se obrnite na glavač zastopnike

PHELPS BROS. & CO.

Gen'l Agt's, 2 Washington St., New York. ali pa na druge uradne zastopnike v Združenih državah in Canadi.

POZORI! SLOVENCII! POZORI!

SALOON

s modernim kegljiščem Sveče pivo v sodkih in brotliškah in druge raznovrstne pijače ter unijske smotke. Potniki dobe šečno prenočišče za nizko ceno. Potrebna točna in taberna. Vsem Slovincem in drugim Slovincem se toplo priporoča

MARTIN POTOKAR,

1625 So. Centre Ave. Chicago

M. A. Weisskopf, M. D.

Izkušen zdravnik. Urađuje od 10—12 predpoldne in od 7—9 zvečer. V sredo in nedeljo večer neurađuje. Tel. Canal 476. 1842 So. Ashland ave. Tel. residence: Lawndale 8996.

GOSPODINJE POZORI!

Priporočamo vam v prodajo vse stvari, ki spadajo v grocerijsko ali mesarsko obrt. Vse po najnižjih cenah. Na zahtevo se dovaža na dom.

G. Mamčlovich & Co.,

331 Greeve St., Conemaugh, Pa. Tel. Con. 4050.

Važno uprašanje!
DO mi opravi
svojih in vaših zadev!
Konzularne, atarohrajske sodnijske in vojske zaščitne
Javni notar Kaker
207 Hanover St. Milwaukee, Wis.

Pisma Jaka Štrigelnu.

Kinley, Minn. Viva' bick, Minn. Gemajnde Fara.

Ekule Jaka!
Ljubi Jaka, pej poroka dibako, pej nezamiri, da Ti nisem že taku dovgu ne pisouv. Pej jes mislim, pej, dase še zmisliš, ku sva skp jo furala, pej, pu Jimmi Hillovih švelarjih. Pej, preljubi Jaká Štrigel, pej, naj prej Te bum prosiv, dabuš oznanu u Proletareu, pej, dasem jes, kot Kristl Ribenžen pu-stov za manjažarja u velikem Hotelu Henrej. Pej, putlej povedi tudi g. Krtači, vem, da bu alegro, ko bu zvedu ta novita. Pej, oblast Te omeči Jaka, pej, Ti murem pi-kolo poskrivere u našimu podjetju, pej, namreč u Down Ind out Com. korporirana 6.000 let pred Krs. roj. Pej, ta kompanija pej si je nakupila 160 kubie akrov zemlje, pej nakoteri je sezidala tjudi Ho-tel. Postupje, pej, je 15 piano vi-soko, pej večji del gaje pu tleh. Zemlja, pej, je rudovitna, pej, namreč puleti se pridela du 300 mirnikov kumarjev, 100—250 ton, pej, čeeje dubra lietna pa mastnih in okusnih žab. Klima, pej, je zdrava, potleh, pej, je naj več mo-švirja. Pej, jes kut Ipave, imam tjudi rd sadje namreč češpe. Prvo lieto, poroko de bigoli, pej, so se slabo ubneali, pej, na kaki je bla kaka, pej, na kaki je biv dr—k. Ma očo rižoto, pej, drjugo lieto mislim, da budo bulši. Čo, Jaka, pej, Ti murem tjudi molo poskri-vere u našem Hotelu.

Sezidov ga je dobru znani maj-stro Lovre Žabar iz samgo kam-nja de lenje. Pej imamo tjudi ka-ka de poveri, in oštarijo de ostriga. Putle pa se 150 kamere de ca-pe kon pitoči. Ma miga naj vse, pej, oštarija, oštarija. Pej, po-novim lietu, dubim za kelermaj-stra pej, Tebi dobru znauga. Jo-sefus Brenduš, in, pej, za kelnar-ja pej sta tjudi Tebi znana špe-chna, Antonius Campanjus, in pej Johanus Gerouš ali smrc. Za bug-holterja, pej, imam pa Karlo Si-cillier pej starega kraja iz Fran-coskega. Pej tu Ti je naj bolj fūr-bo. Pej takšni bi mogli bt, vsi pu-tla bi šov kšeft. Za čuharja, pej, je Pius Smerujuriš iz diharjavva-si. Pej tu je čuharna ala Roma Dobru, pej, da smu se precej pri-dijelali, kumarjev in žab, pej, da imamu dosti čes zimu. Srečni, pej, smu, da nimamú pasa žirjev. Pej samo unden seje mimo tekoč o-znamú, pej, taku znani Kapo de truzta rimskih odpštkov iz Vi-va-bika. Pej, seveda Karlo Sic-illiet ga ni ainprotokolirav, ampak zapisoč samu u mimomeraidm libro. Čo, Jaka, pej, tu Ti je ne-srečneš, pej, posluš, posluš. Pej, veš Jaka, pej, ta Kapo je imu vo-la na Viva-biku, pej, nikdú paje voshl žlicu paprike pod r—p di-nú. Vomu pej mú pa je kar iz rok zginú. Pej seveda kaj muje blo za stred, kot sam sebi dve žlicu paprike uzet. Taku, paje vosla pretieku, pej, prinasa se ústavú in riekú, gospud manjažar prosim Vas zo voljo božjo, vstavite mo-jeva vosla. Ker jaz nevem kje dase bude se vstavil, zavoljo ker sem si žlicu paprike preveč pritisnil." Sedaj pa, očo Jaka, pa jes mislim, dabu pritieu u Čikagu, pej, čega ni še tom. Pej, dajsi napraviti du-ber štrigel, pej, dega buš, pej, do-bru po štriglú. Vem, pej, daje še precej blaten pej od taku dovge puti. Pej drugače, ete še únavar-nosti, da vam kakšnu zanesljivú bolezen prinese v Chicago, Paj, pej, g. Krtača tudi nej napravi svoje dielo nad njim vem daje povhen prahu in ruedeš paprike. Pej, taku sidaj jes sem ga porilu z ribenzom, v dva pa, pej, tjudi naredita svoje dielo, nanplusltra.

Čo, Jaka, veš, pej, daje tist, ki-je riekú dabu vse rdeče socialiste pohrustov. Pa, pej, je odtieku že ud samo dveh žlic rdeče paprike. Pej kej bi blo, kú za eiv hrustat rdečo socialiste. Pej, mislim, da nebise pej več ustavú na tem svie-tu. Pej, bi šu malo dlje kút je Či-kago. Kejt Čo dišo, Jaka rd b Te, pej, povabu na sv. trejih kra-ljev dan. Pej, bum napravili igru namreč: trije kralji: Jaka Štri-gelj, Kristl Ribenžen in g. Krta-ča, meščani; J. Brendus, A. Cam-panjus, J. Gerouš, L. Žabar in Pius Smerdjus Lumpacius. Faga-bundus sanetus. Amen.

Kristl Ribenžen iz Ipave pl. Floskie.
Vidiš sodruh redahter. Skorej tolk cajta sm beau, d' sm je vin posuú v glaž. Zdej pa prosim, d' b' v cajtne zapisou, d' nej usi moj prjatl, k' m' pišeja pisma, pišeja l' na ena stran. Jest živim le od frejlunča, pa imam véas pr-ste mastne. Č' primem tak pism, v roka, k' je popisan na obeh straneh, pa potl packe nárdim, d' ne morm brat. Uči m' že tud pešaja, špeglou pa nočm nost.
Zdej pa vošm za nov let, d' b' "Proletare" dubu druh let deset taužent novh abonentov in d' b' poston dnevnk. Zadn cajt je, d' se tu zgudi. Tu je ta prau delavsk list, ker komadiraja čezen delavei samji in je tud nh lastnina, tku, d' jh ne more noben potegn za nus, kukr se tu zgudi pr drugih listh, k' je en sam gaspudar, k' ma de-lavee le tolk cajt rad, dokler mu tist, k' delaveem kri pišeja, več na obljubja.
Po novem let spot dobr obri use tiste, k' maja delavee za movzna kravea, pa nej bodo fanji ali pa frejdenkarji. Jest t' bom tud po-magou.
Tvoj Jaka Štrigelj.

Polom v klerikalnem zaveti-šću za služkinje. Graški listi po-ročajo: "Društvo sv. Marte", ki so ga slovenski klerikalci osnova-li za slovenske služkinje v Grad-cu, je prišlo v konkurz. Za kon-kurznega komisarja je imenovan sodni svetnik dr. Glas, za kon-kurznega upravitelja pa odvetnik dr. Boehm. Društveni dolgovi znašajo 85.000 kron. Pri konkur-zu je z 38.000 kronami prizadeta vinarska zadruga v Trientu, 47.000 K pa odpade na razne kleri-kalne zavode v Ljubljani, odnos-no na Slovenskem. Društvo je i-melo svoje hišo v Prokopijevi uli-ci v Gradcu. V hiši je bila tudi gostilna "Pri Andreju Hoferju". Načelnik tega društva je Janez Kalay, župnik v Ljubljani, nje-gova namestnika pa pravnik Do-minik Žvokelj in mizarski pomoč-nik Frank Vehovar. Dekleta, ki so prebivale v zavetišču, so plače-vale dnevno po 24 vinarjev, čla-nice pa le po 4 vianrje. Inventar-ja ima zavod baje zelo malo.

— Policijska sirovost in sploš-na stavka v Riminu na Talijan-skem. Policija v Riminu je doka-zala, da je povsod enaka na svetu, kadar je treba nastopiti proti ljudstvu. Socialisti in republikani so v Riminu sklicali protestni shod, da protestirajo proti nasilni politiki vlade, ki jo je praktici-rala v zadnji volilni borbi. Shod je končal mirno. Ko so za zboro-valci pričeli zapuščati dvoranje, je policija padla po njih brez naj-manjše provokacije. Nekaj mla-deničev je na ta sirov napad od-govorilo z zvižganjem. Seveda so policijoti takoj aretirali na bru-talen način te mladeniče. To je segrelo kri tudi mirnim ljudem in nekdo je vrgel opeko, ki je za-dela policijskega komisarja, ki je takoj postal tako nervozen, da je potegnul svoj samokres in dal po-velje, naj se strelja na ljudstvo, ne da bi dal dreje svarilo zname-nje a trobento. Blazno početje je policijske duše dokumentira najboljše obnašanje stotnika, ki je zapovedal stotniji vojakov. Ko je čul povelje za streljanje, je stotnik skočil pred vojake in za-kričal: "Vam zapovedujem jaz! Vi ne bodete streljati!" Vojaki niso izstrelili niti enega strela na ljudstvo, pričeli so pa streljati policaji in žandarji, ki so ranili 20 oseb, med njimi tri tako težko, da je malo upanja, da bodo okre-vaile.

Vsled tega brutalnega nastopa policije so delavei kot protest proglasili generalno stavko, kate-ri so se pridružili tudi trgoeci, ker so bili prepričani, da je poli-cija nastopila po zločinsko in to-lovajsko.

— Kdor prebiva v hiši iz stekla, naj se nikar ne slači.

Severov almanah za slovence za 1914 se sedaj lahko dobi v lekarnah. Ako ga ne morete dobiti, pišite nam pouj. Pošljemo vam ga zastonj.

OSLOVSKI KAŠELJ
je ob tem času leta zelo navadna nepravilica med otroci. Akoravno je bolezen težka za zdraviti, jo

Severov Balzam za pljuča
(Severa's Balsam for Lungs)
hitro odpravi ter s tem poda bolniku olajšbo. Priporoča se tudi zoper kašelj, prehlad, hripavost, vnetje sapnika in druge enake nepravilike.

Je ravno tako uspešno za odrasle kot za otroke.
Cena 25 in 50 centov.

Severove Tab-Lax Sladkorno odvajalo prijetno za otroke uspešno za odrasle. Cena 10 in 25 centov.

Severova zdravila so na prodaj v vseh lekarnah. Zahtevajte samo Severova. Ako jih ne morete dobiti, naročite jih od nas.

W. F. SEVERA CO. CEDAR RAPIDS IOWA

K jedi in od jedi.
Nihče naj ne hodi za mizo k je-di, če ne čuti lakote, in vsakdo naj vstane od mize, bržko je svo-jemu gladu zadostil. Splošna na-paka je, jedati vsak čas, ne da bi bil človek lačen, in ostajati za mizo, ko je obed končan. Otdod prihajajo mnoge prebavne nepri-liko, kakor omotičnost, zapeče-nost in glavobol. Jezik je navad-no nečist, okus je zoprn v ustih in dih smrliv. Potrebno vam je Trinerjevo ameriško zdravilno grenko vino, ki brž očisti celo telo in potem okrepi prebavila. Pri-poročljivo je v boleznih želodca, drobja in jeter. V lekarnah. Jos. Triner, 1333—1339 So. Ashland Ave., Chicago, Ill. Glejte, da vas nezgoda ne najde nepripravljene. Imejte vedno steklenico Trinerjevega linimenta pri roki, ki brž prežene bolečino. — Adv.

Naselniška družba "Ilirija".
Tem potom si usojamo narnanjati vsm rojakom ki se zanimajo za polje-delstvo da smo prevzeli v najrodovit-nem delu države Wisconsin v bliž-ni industrijskega mesta Merrill ki je oddaljeno dvesto milj od Milwaukee zemljo, na katerej se je ustanovila no-va slovenska naselbina. Prostor leži v sredini krasno obdelanih farm ki ka-žejo bogatstvo posestnikov. Svet leži med tremi državnimi cestami in tri do štiri milje dalje se nahajajo stare naselbine s trgovinami, šolami in tudi parniimi žagami, ki kupujejo vas les, ka-terega naseljenici na svojem zemljišču posekajo. Železnica je dve milji od-daljena in zvozi za male stroške ves mali les v mesto Merrill za tovarne ki izdelujejo papir. Kedor kupi farne tukaj, ima te prednost da se lahko ži-vi iz tega kar dobi za les in da mu da lastnik zemlje skoz zimse mesece delo v tovarnah v mestu, katerih je 16 milj pa v tri milje oddaljeni parni žagi. Kedor je sedaj brez dela v me-stih in se misli naseliti na farne naj stori to sedaj da mu ne bođe potreb-ostati brezposeln celo zimo. Do sedaj so se tam naselile 4 družine, katere žive na tem delu že po eno do tri leta. V pomoč jim je kakor se izražajo to, ker je priložnost za delo dobiti vedno odprta in ker vsak kos lesa brez truda prodajo ako ne v žngo pa v papirnice; nadalje tudi sirarna katero so si po-stavili farmarji, kamor prodajajo mle-ko. Vsakemu, kateri ne najde vse ka-kor tukaj popisano, se povrnejo vsi stroški ako pride gledati. Za prišetek se tukaj potrebuje polovico manj de-narja kakor drugod in lastnik zemlje kakor tudi podpisana družba stori vse da olajša delo in stanje kapecev. Cena akra je od \$16 do \$18. Kedor se miali naseliti na farne naj se takoj oglaš, ker ta priložnost bođe le še malo časa. Pišite po pojasnilo takoj.
Na ILIRIJA COLONIZATION CO., 908 Michigan ave., Sheboygan, Wis. (Advert.) Frank Novak, upravitelj.

Veliki Slovensko-Angleški Tol-mač, obsega slov.-angl. slovnico, razgovore, pisma in navodilo ka-ko postati državljan poleg naj-večjega slov.-angl in angl. slov. slovarja. Knjiga je nujno potreb-no vsm onim, ki se res želijo na-učiti anglešine. Cena v platnu trlo vezana (430 strani) je \$2., ter se dobi pri V. J. Kubelka, 538 W. 145. St., New York, N. Y. Pišite po cenik knjig.

BELL PHONE 1313 FISK
MATIJA SKENDER
SLOVENSKI JAVNI NOTAR
ZA AMERIKO IN STARI KRAJ
5227 Butler St. Pittsburgh, Pa.

LOUIS RABSEL
moderno urejen salun
NA 460 GRAND AVE., KENOSHA, WIS
Telefon 1199

Nered v prebavi

Da se ohranimo v dobrem zdravju, ne smemo dovoliti nobenega nereda v naši prebavi, ker to je vedno znak ka-ke bolezni, ki zadene celo telo ali pa samo nekatere organe. Brez pravilnega živjanja in pravilne prebave, ni živ-ljenja. In ravno radi tega je potrebno in jako važno, da imamo pri rokah kako zdravilo, katero bo v slučaju ne-reda v prebavi dalo takojšnjo pomoč. V takih slučajih lahko vsakemu pri-poročamo dobro znano, zanesljivo in hitro delujoče

Trinerjevo ameriško zdravilno grenko vino.
To izvrstno zdravilo bo izčistilo prebavni sistem popolnoma, ne da bi povzročilo kako griljavico ali druge težkoče; isto bo povečalo apetit, dalo moč črevar in odstranilo zaprtje in vse težkoče združene s tem. To vino naj bi se rabilo kadarkoli se slabo počutite.

Imejte to Zdravilo vedno v hiši in ga rabite za zaprtje, glavobol, bolečine v drobu, slabost, nervoznost, slabo prebavo, zguba apetita, zlatence, slabosti po obedu.

Nikar ne odlašajte radi tega, ker si morda mislite, da bo ta stvar sama od sebe odšla. Ako se pravilno ne zdravi-te, bodo ti neredi vedno oslabeili organe. — Najboljše zdravilo v vseh takih slučajih je

Trinerjevo ameriško zdravilno grenko vino.
V lekarnah. Ne sprejemajte ponaredkov.

JOS. TRINER
Vvaževalec in Izvaželavec.
1333-1339 So. Ashland Ave. Chicago, Ill.

NEBO CIGARETTES
CORK TIP
10 FOR 5c

So najboljše iz med vseh
Pristne - fine - Zadovoljive
Izveredno kajenje s po-sebno nasladd

POTOVANJE V STARO DOMOVINO POTOM
Kasparjeve Državne Banke
je najceneje in najbolj sigurno.

Naša parobrodna poslovnicca največje na Zapadu in ima vse najboljše oceanške črte (linije). Sifkarte prosto na kompanijskih cenah.

POŠILJAMO DENAR V VSE DELE SVETA. CENEJE KOT POŠTA
Kaspar Državna Banka kupuje in prodaja in zamenjuje denar vseh držav sveta. — Pri Kasparjevi Državni Banki se izplača za K5 \$1, brez odbitka. — Največja Slovanska Banka v Ameriki. — Daje 3% obresti. — Slovenci postreženi v slovenskem jeziku. — Banka ima \$5,318,821.65 premoženja.

KASPAR DRŽAVNA BANKA, 1900 Blue Island Ave., CHICAGO ILLINOIS

CLEVELANDČANI POZOR!
Belaj & Močnik
6205 ST. CLAIR AVE., CLEVELAND, OHIO.
KROJAČA IN TRGOVCA, priporoča va svojo moderno trgovino z vsako-vrstno moško opravo
Izdelujeva obleke po najnovejši modl.

Ameriška Državna Banka
1825-1827 Blue Island Avenue
vogal Loomis ulice
Chicago.
VLOŽENA. GLAVNICA \$1,900,000.00

JAN KAREL, PREDSEDNIK.
J. F. ŠTEPINA, SLAGAJNIK.

Naše podjetje je pod nadzorotvom "Clearing House" šikaskih bank, torej je denar popolnoma sigurno založen. Ta banka prevzema tudi vse poštno hranilnice Zdr. držav. Zvršuje tudi denarni promet S. N. P. J. Uradne ure od 8:30 dopoldne do 5:30 popoldne; v soboto je banka odprta do 9 ure zvečer; v nedeljo od 9 ure dopoldne do 12 ure dopoldne. Denar vložen v našo banko nosi tri procenta. Bodite uverjeni, da je pri nas denar naložen varno in dobičkanomo.

Največja slovanska tiskarna v Ameriki je
Narodna Tiskarna
2146-50 Blue Island Avenue, Chicago, Ill.

Mi tiskamo v Slovenskem, Hrvaškem, Slovaškem, Češkem Poljskem, kakor tudi v Angleškem in Nemškem jeziku. Naša posebnost so tiskovine za društvo in trgoce. "GLASILO" in "PROLETAREC" se tiskata v naši tiskarni :- :- :-

Edini slovenski pogrebnišnik
MARTIN BARETINČIČ
324 BROAD STREET TEL. 1475 JOHNSTOWN, PA.

Conemaugh Deposit Bank
54 MAIN STR. CONEMAUGH, PA.
Vložena glavnica \$50,000.00.
Na hranilne uloge plačamo 4% obresti.
S. D. P. Z. ima svoje novce v tej banki. :- :- :-

CYRUS W. DAVIS, predsednik. W. E. WISSINGER, blagajnik.

5 pristnih pijač, Kranjski Brinjevec, Šljivovic, Tropinovec, Grenko Vino in in to so: Highlife Bitters. Moja tvrdka ja prva in edina slovenska samostojna v Ameriki, ki importira žgane pijače naravnost iz Kranjskega. Naročite si poskustni zabor, koliko steklenic in katere pijače hočete, samo da bo eden zabor, 12 steklenic. Moje cene so nižje nego kjerkoli drugje, ker mi ni treba plačevati dražih agentov. Prodajam samo na debelo. Pišite po cenik.

A. HORWAT,
600 N. Chicago, St., Joliet, Ill.